

Дневникъ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание.

Четвърта извънредна сесия

38. заседание

София, петък, 21 февруарий 1919 година.

(Открито отъ подпрѣдседателя д-ръ И. Момчиловъ въ 4 ч. слѣдъ пладне)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Отъ 243 народни прѣдставители разписали сж се 164. Има нужното число присѣтствующи.

Обявявамъ засѣданието за открито.

(По списъка, отсѣтствующатъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Мехмедъ Джелалъ Абединъ, Георги п. Анастасовъ, Константинъ Апостоловъ, Димитъръ Арnaudовъ, Никола Атанасовъ, Салимъ Ахмедовъ, Тефикъ х. Ахмедовъ, Иванъ Багаровъ, Димитъръ Благовъ, Христо Божички, Христо Бояджиевъ, Панко Вангеловъ, Иванъ Велчевъ, Георги Генковъ, Дѣлчо Георгиевъ, Атанасъ Германски, Иванъ Гешовъ, Георги Голевъ, Василь Гулевъ, д-ръ Лазаръ Дагоровъ, Георги Данаиловъ, Юрданъ Дечевъ, д-ръ Димитъръ Димитровъ, Василь Димчевъ, Тодоръ Димчевъ, Станчо Донева, х. Юсуфъ Ибраимовъ, Сотиръ Календеровъ, Никола Калчевъ, Миле Каралеевъ, Василь Карапанджовъ, Мехмедъ Кемалъ, Георги Кирковъ, Илия Кирковъ, Маринъ Ковачевъ, Радой Козаровъ, Андрѣй Коновъ, Иванъ М. Костовъ, Захари Кръстевъ, Янко Куцаровъ, Коста Лулчевъ, Стефанъ Манавовъ, Хафузъ Сали Мехмедовъ, Тодоръ Митевъ, Велю Недѣлковъ, д-ръ Юрданъ Нейовъ, д-ръ Василь Нейчевъ, Висиль Николовъ, Тодоръ Ноевъ, Мано Облаковъ, Тодоръ Петровъ, Венедиктъ Поповъ, Георги Поповъ, Стефанъ Поповъ, Георги Поцковъ, Александъръ Радоловъ, д-ръ Еню Разполовъ, д-ръ Василь Радославовъ, Коста Ранковъ, Юрданъ Рашевъ, Сабри бей Салимовъ, Аврамъ Свиновъ, Гурко Серафимовъ, Коста Сидеровъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Пою Табаковъ, Михаилъ Takeвъ, Каменъ Тошовъ, Якимъ Ушевъ, Исмаилъ Хакъ бей, Хашимъ бей, Ненко Храновъ, Хюсни Хюсеиновъ, Коста Ципорановъ, Стоянъ Чешмеджиевъ, Панайотъ Чорбаджиевъ, Атанасъ Черневъ, х. Махмудъ Шукриевъ и Юрданъ Юрдановъ)

Съобщавамъ на Народното събрание, че пловдивскиятъ народенъ прѣдставитель Стоянъ Чешмеджиевъ моли да му се разрѣши, по причина на епидемическа болестъ въ сѣмейството му, 15-дневенъ отпускъ. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Илия Каратаневъ съобщава, че по причина на голѣмитѣ студове и непроходимостта на пѣтищата не е можалъ да пристигне наврѣме, и затова моли да му се признаятъ отсѣтствующитѣ дни отъ засѣданието за редовни. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Никола Атанасовъ моли да му се разрѣши, по важни домашни причини, 7-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 24 того. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель Пою Табаковъ моли да му се разрѣши 20-дневенъ отпускъ, по болестъ. Ще прѣдстави медицинско свидѣтелство. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Михаилъ Takeвъ моли да му се разрѣши 4-дневенъ отпускъ, по важни домашни причини, начиная отъ 21 того. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Никола Калчевъ моли да му се разрѣши 25-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 11 того, по причина на болестъ. Прѣдставя и медицинско свидѣтелство. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Ангелъ п. Кировъ съобщава, че по липса на редовни съобщения е отсѣтствувалъ отъ засѣданията на Народното събрание отъ 12 до 17 февруарий включително; моли тѣзи дни да му се считатъ като прѣкарани въ отпускъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Каменъ Тошевъ моли да му се разрѣшатъ 5 дни отпускъ по важни домашни причини. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель Якимъ Ушевъ моли да му се разрѣши 5-дневенъ отпускъ, понеже по причина на падналия снѣгъ пѣтищата сж непроходими. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель Никола Хитровъ моли да му се разрѣши 3-дневенъ отпускъ. Прѣдседателството му разрѣшава.

Народниятъ прѣдставитель Ненко Храновъ моли да му се разрѣши 1-мѣсеченъ отпускъ, считанъ отъ 10 т. м. по болестъ; прѣдставя медицинско свидѣтелство отъ д-ръ Стефановъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Хюсни Хюсеиновъ моли, по причина на болестъ, да му се разрѣши 20-дневенъ отпускъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Атанасъ Черневъ моли да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Стоянъ Шиваровъ моли да му се извинятъ отсѣтствията, понеже е закъснѣлъ по нѣмане тренъ. Който сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Народниятъ прѣдставитель Ибраимъ х. Юмеровъ моли да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ, по важни домашни

причини. Които сж съгласни, моля, да си вдигнат ржката. Болшинство.

Народният прѣдставител Юрданъ Юрдановъ моли да му се разрѣши отпускъ отъ 10 до 15 февруарий, по домашни причини. Които сж съгласни, моля, да си вдигнат ржката. Болшинство.

Сжщиятъ народенъ прѣдставител моли отпускъ му да се смѣта до 20. Които сж съгласни, моля, да си вдигнат ржката. Болшинство.

Народният прѣдставител Христо Янковъ моли да му се разрѣши 4-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 11 того. Които сж съгласни, моля, да си вдигнат ржката. Болшинство.

Постѣпило е едно законодателно прѣдложение отъ народнитѣ прѣдставители Георги Занковъ и Стефанъ Петковъ, което носи надлежното число подписи, за даването 2/5 и 3/5 на всички чиновници, служачи и работници, включая общинскитѣ и окръжнитѣ, по разнитѣ вѣдомства, на които не сж платени такива. Това прѣдложение ще се напечати, ще се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще се постави на дневенъ редъ.

Постѣпили сж три заявления отъ шуменскитѣ народни прѣдставители Никола Атанасовъ, Георги Миневъ и Методи Петровъ. И тритѣ заявления иматъ еднакво съдържание — поменатитѣ господа си даватъ оставкитѣ, за да бждатъ замѣстени съ г. Стамболийски. Законътъ изрично казва какво трѣбва да се направи, но случаятъ, който се визира, не е прѣдвиденъ въ закона. Както знаете, чл. 39 отъ избирателния законъ казва: когато нѣкой отъ народнитѣ прѣдставители, по едни или други причини, бжде принуденъ да освободи мѣстото си, той се замѣства отъ слѣдующия подгласникъ въ листата; народнитѣ прѣдставители нѣматъ право да показватъ отъ кого да бждатъ замѣстени, нито да си даватъ оставкитѣ въ полза на тогова или оногова. Този въпросъ се разрѣшава отъ закона. Понеже тукъ се явява единъ случай, който не е прѣдвиденъ въ избирателния законъ, бюрото смѣта, че нѣма надлежната компетентностъ да му даде правилно разрѣшение, и затова, съ ваше съгласие, този въпросъ може да се постави на разискване въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания. Кога Камарата желае да бжде поставенъ на разискване?

Министъръ-прѣдседател Т. Теодоровъ: Въ слѣдующето засѣдание.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Въ понеделникъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: По прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя, този въпросъ ще се сложи на разискване въ Камарата въ слѣдующето засѣдание.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Въ понеделникъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Въ слѣдующето засѣдание — понеделникъ.

Постѣпилъ е законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за отчетността по бюджета и на закона за измѣнение и допълнение на сжщия отъ 8 мартъ 1911 г.

Сжщо е постѣпилъ отъ Министерството на финанситѣ законопроектъ за измѣнение на чл. 2 отъ закона за врѣменното добавъчно възнаграждение на държавнитѣ служители.

Тѣзи законопроекти ще бждатъ раздадени на г. г. народнитѣ прѣдставители и поставени на дневенъ редъ.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ разглеждане въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ, народниятъ прѣдставител г. Георги Юртовъ има да положи клетва.

(Свещеникъ Иванъ Р. Писевъ подвежда подъ клетва новопостѣпилия народенъ прѣдставител г. Георги Юртовъ отъ Пловдивската избирателна колегия)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Г. министъръ Мушановъ ще отговори на питането на г. Георги Занковъ по контрабандата въ Струмишко.

Има думата г. Занковъ, за да развие питането си.

Х. Кабакчиевъ: Имамъ подадено питане до г. министра на желѣзницитѣ още прѣди два мѣсеца. Онзи день сжщо подадохъ второ. Моля да ми се отговори.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. министъръ ме питаше сега, какво е станало, понеже не билъ получилъ питането.

Х. Кабакчиевъ: Добрѣ, но има друго питане отъ два месеца до сжщия министъръ, г. Цанко Бакаловъ, и още нѣма отговоръ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ не зная.

Х. Кабакчиевъ: Какъ тѣй?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Моля Ви се, азъ говоря за онзиденшното питане, а онова отъ прѣди два мѣсеца, понеже г. министъръ Бакаловъ не е казалъ, че е готовъ да отговори, не може да се разгледа сега.

Г. Занковъ: Развийте си питането.

Г. Занковъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣди два мѣсеца депозирахъ слѣдното питане, по което днесъ имамъ случая да се изкажа и да искамъ да ми се отговори. (Чете)

„1. Извѣстно ли е на г. министра, че димотишкиятъ околийски началникъ Разбойниковъ, прѣзъ първата половина на м. декемврий т. г., е интерниралъ единственитѣ седемъ български сѣмейства отъ Димотика, а именно: адвокатъ Никола Ив. Икономовъ — за Неврокопъ, глава на 8-членно сѣмейство, Георги Ивановъ — за Пловдивъ, глава на 5-членно сѣмейство, Велизаръ Мирчевъ — за Гюмюрджина, глава на 5-членно сѣмейство, Георги Маврудиевъ — за Свиленградъ, глава на 5-членно сѣмейство, Петъръ Китовъ — за с. Студена, Софийско, глава на 8-членно сѣмейство, Илия Димовъ — за Гюмюрджина, глава на 7-членно сѣмейство и Христо Тодоровъ — за Котелъ, глава на 5-членно сѣмейство, и защо е станало това интерниране?

2. Извѣстно ли е на г. министра, че димотишкиятъ околийски началникъ е сътрудникъ съ апашитѣ, които отъ три мѣсеца насамъ върлуватъ въ Димотишка околия, ограбватъ населението, закарватъ добитѣка му и взематъ послѣдната му пара?

3. Извѣстно ли е на г. министра, че заловенитѣ на гара Димотика апаши на 10 т. м. сж били роднина на околийския началникъ Разбойниковъ, и ако всичко горѣизложено му е извѣстно, то какви мѣрки е взелъ за унищожението на разбойничеството въ Димотишка околия?

4. Защо държи на служба фердинандския околийски началникъ Гаврилъ Първановъ, противъ когото има заведено углавно дѣло № 107/1913 г.?”

И петата точка на това питане е за контрабандата въ Струмишко.

Азъ сега, прѣзъ ваканцията, имамъ случай да посѣтя Струмишко почти въ всичкитѣ му околии и констатирахъ въ голѣми размѣри контрабандата, която е била организирана отъ органитѣ на властѣта съ участието на нѣкои народни прѣдставители отъ Демократическата партия.

И. Симеоновъ: Напримѣръ? Кажете имената, де. Да не е оная контрабанда на радославиститѣ?

Г. Занковъ: Ще кажа.

И. Симеоновъ: Кажете имена! Имай куража да кажешъ имената на демократическитѣ народни прѣдставители.

Г. Занковъ: Ще кажа.

И. Симеоновъ: Кажете ги тукъ, сега. Азъ нѣма да позволя така неопрѣдѣлено да се говори. Може да съмъ азъ, кажете ми името!

Г. Занковъ: Ще кажа.

И. Симеоновъ: Кажете имената, имай куража; единъ депутатъ трѣбва да има куражъ.

Отъ дѣсницата: Чакай бе, ще каже: още не е развило питането си. Защо го прѣсичашъ?

И. Симеоновъ: Ще го прѣсичамъ додѣто не каже имената.

Г. Занковъ: Ти съ ума си ли си въ този моментъ? Ами азъ нали си развивамъ питането? Какво дрънкашъ?

И. Симеоновъ: Азъ не дрънкамъ, ами ти плѣскашъ.

Г. Занковъ: Шефъ на контрабандата въ Струмишката околия и Струмишкия окръгъ е...

Министъръ Н. Мушановъ: Г. Занковъ! Ако ми позволите. Въ питането си за контрабанда въ Струмишко нѣмате нищо. Ако искате, направете ми такова питане, за да бжда готовъ да Ви отговоря.

Г. Занковъ: (Чете) „Знае ли още г. министърътъ, че въ Струмишко има организирана контрабанда на едъръ и дребенъ добитъкъ за Гърция?“ Именно за тая контрабанда на добитъкъ ще говоря. Организаторъ на тая контрабанда е народниятъ прѣдставителъ Георги Поцковъ,...

И. Симеоновъ: Посочете — ще ви се отговори. Трѣбва да се знае името.

Г. Занковъ ... прѣдседателятъ на постоянната комисия въ Струмица Таско Стоилковъ, отъ Кочериново, и третиятъ — пакъ тоже демократъ — Иванъ Инглизовъ, ...

И. Симеоновъ: Народенъ прѣдставителъ ли е?

Г. Занковъ: Азъ споменахъ, кой е народенъ прѣдставителъ. — ... съдружници съ кехаята Щерю Паризовъ. Тѣ сж изнесли въ продължение на първитъ два мѣсеца отъ три пункта отъ Струмица, Петричъ до Неврокопъ до 200 хиляди глави едъръ и дребенъ добитъкъ за Гърция.

Нѣкой отъ демократическата група: Нѣма толкова.

Г. Занковъ: Който се интересува отъ тоя въпросъ, прѣди нѣколко врѣме можеше да констатира на софийския пазаръ търговци, дошли отъ Струмица да взематъ добитъкъ отъ тукъ, отъ Пльвенъ дори, а който е пътувалъ отъ Струмица по течението на Струма е срѣщалъ съ хиляди глави добитъкъ, прѣкарванъ за Гърция. Така че напразно г. Иванъ Симеоновъ се страхува да не би да не се каже нѣкое име. Азъ ви соча имена и искамъ да бжда опровергнатъ.

И. Симеоновъ: Не се страхувамъ, защото въ Демократическата партия даже да е единъ, у васъ ще има 99. Въпросътъ е тамъ, че ние искаме да чуемъ името на този господинъ. Отъ васъ всички до единъ се занимавате съ контрабанда. Защо не направихте питане за другитъ депутати — за контрабандата на вълна и кожи — а сега правите питане?

Г. Занковъ: Вие направете питане.

И. Симеоновъ: Вие не правите никакво питане, а просто си приказвате приказки.

Г. Занковъ: Понеже това питане е много старо, нѣмамъ точно бѣлѣжкитъ си тукъ. Но намиратъ се случайно въ рѣжката ми и за окръжния управителъ — понеже въ питането си говоря и за него. Той се вини като помощникъ на ония контрабанди, които станаха съ изнасянето на ориза. Въ Струмишко, където се произвежда голѣмо количество оризъ, досега сж измѣнати до 2 милиона килограма оризъ. Този оризъ е изнесенъ съ помощта пакъ на сжитиѣ господинови и на единъ отъ интимнитъ приятели на окръжния управителъ, турчинътъ Назифъ Мухтаровъ, подпрѣдседателъ на струмишкото демократическо бюро. А пъкъ за другитъ околии не е злѣ г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи да ги пообиколи и да види своитъ околийски началници, какво прѣдставляватъ отъ себе си. Тѣ сж центъръ на контрабандата на стоки, на добитъкъ, на оризъ и на житни храни. Дѣлата на околийскитъ началници въ Неврокопъ, Горна-Джумая, Мелникъ и Петричъ, сж твърдѣ добрѣ извѣстни на министерството. Струва ми се, че нѣкои отъ тия околийски началници сж смѣнени, а новитъ, които сж назначени, още не сж се проявили. Така че управлението на Струмишкия окръгъ, вмѣсто да бжде подобро, вмѣсто да бжде нѣкакъ си корегирано така, както заявявахъ лѣвичаритъ, че като поематъ управлението въ тия земи, всичко ще трѣгне по редъ, всичко ще трѣгне по масло, фактитъ, които изнасямъ и които евентуално могатъ да се събератъ — защото сж толкова много — говорятъ вече друго, че въ Струмишкия окръгъ властта, организирана съ свои извѣстни околийски началници, начело съ окръжния управителъ, който е тоже смѣненъ, вършатъ контрабанда, и нищо друго.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитъ работи.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Питането на народния прѣдставителъ г. Занковъ съдържа четири точки. Първата е (Чете) „Извѣстно ли е на г. министра, че димотишкиятъ околийски началникъ Разбойниковъ прѣзъ първата половина на м. декемврий т. г. е интерниралъ единствениятъ седемъ български семейства отъ Димотика, а именно: адвоката Никола Ив. Икономовъ,

Георги Ивановъ, Велизаръ Мирчевъ, Георги Мавродиевъ, Петъръ Китовъ, Илия Димовъ и Христо Тодоровъ?“ Мисля, че ще констатирамъ една истина, като спомена, че г. питачътъ не каза нищо по тая първа точка, която е най-главната въ питането. Той се отклони въ другитъ точки.

Г. Занковъ: Азъ я прочетохъ.

Министъръ Н. Мушановъ: Моля. — По този въпросъ имамъ да отговоря слѣдното: Георги Ивановъ, Велизаръ Мирчевъ и Петъръ Китовъ сж напуснали доброволно града Димотика.

Отъ групата на либералитъ: А-а-а! Такава система е тая. (Смѣхъ)

Министъръ Н. Мушановъ: Недѣйте се смѣ, г-да! Сега вие отсамъ (Сочи либералнитъ групи), които не ни дадохте въ продължение на три години да видимъ интерпелация или питане,...

Отъ групата на либералитъ: А-а-а!

Министъръ Н. Мушановъ: ... изслушайте ме, поне когато искамъ да ви отговоря. Вие знаете много добрѣ, че нѣма да прикрия нищо, което е вѣрно; ще ви го кажа, ще си дамъ много добрѣ съображенията, защо е направено или защо не е направено, и ще ви оставя да сждите сами. Моля ви се, почакайте. — Отъ тѣхъ единъ, Георги Ивановъ, се е завърналъ пакъ въ Димотика. И азъ, което казвамъ тукъ, моля г. Занкова да си вземе бѣлѣжка и да се справи, вѣрно ли е или не е вѣрно. Георги Мавродиевъ и Христо Тодоровъ не сж напускали нито за минутка града — то е единъ фактъ, който може да се провѣри, нѣма защо да се смѣемъ — а Илия Димовъ не е интерниранъ, а е назначенъ на длъжностъ въ Гюмюрджина. Единствениятъ човѣкъ, адвокатътъ Икономовъ, който бѣше интерниранъ, бѣше тукъ и за него идвахъ при мене, ако се не лъжа, и г. Кьорчевъ, и г. Занковъ, да ходатайствуватъ. Случаятъ ми е добрѣ извѣстенъ — азъ заповѣдахъ да се върне въ Димотика...

Д. Кьорчевъ: Бѣше несправедливо, скандално.

Министъръ Н. Мушановъ: Справедливо или несправедливо, интернирането на г. Икономова е единствениятъ сериозенъ случай отъ питането на г. Занкова. Може би съ грѣшка, въ началото още, слѣдъ смѣнянето на режима, имаше едно окръжно, споредъ което нѣкои хора, които за врѣмето, криво или право, сж възбудили много настроението на масата, на гражданството, трѣбваше да се махнатъ оттамъ. Въ тѣхното число е влѣзълъ и г. Икономовъ. Азъ намѣрихъ, че тази мѣрка не е удобна, не е права, и я отмѣнихъ всецѣло. За г. Икономова, който бѣше дошълъ тукъ, не ща да ви чета клеветитъ отъ негова страна срѣщу четирима души чиновници и срѣщу двама почтени търговци евреи въ града. Слѣдъ единъ разпитъ, една анкета, се установи, че г. Икономовъ системно ги е клеветилъ прѣдъ властта.

С. Петковъ: За това има сждъ, а не интерниране.

Министъръ Н. Мушановъ: Такава една системна клевета на такива почтени граждани е създавала въ града една мѣлва, и Икономовъ е трѣбвало да се махне. Когато Икономовъ дойде тукъ лично при мене, когато говорихъ за всичкитъ работи и му казахъ, че има срѣщу му едно подозрѣние, той го отклони много сериозно. Казахъ му: „Вие се обвинявате въ съдѣйствие на една небългарска политика“; той ми се клѣ, че билъ инвалидъ отъ войната, че е обидно за него да се говори това. Приехъ, че това е вѣрно и му казахъ да си отиде въ онѣзи мѣста, защото тамъ поне българитъ не сж много, и да се прояви тамъ като почтенъ българинъ. Разбрахме се съ него много добрѣ, разрѣшихъ му да си отиде, отиде си и оттогава нищо не прави и е почтенъ български гражданинъ. Той въ едно донесение до окръжния управителъ казва слѣдното: (Чете) „Самиятъ той е заявилъ прѣдъ сжщия управителъ — одринскиятъ окръженъ управителъ — че нѣма да пише вече анонимни писма, че скърби, зашто е излѣгалъ народния прѣдставителъ г. Занковъ, като му е съобщилъ невѣрни работи, и че щѣлъ да се помъчи да стане достоенъ гражданинъ“. Това е негово писмо до одринския окръженъ управителъ. Ще моля г. Занковъ да се справи съ донесението на окръжния управителъ, за да види, че това, което му казвамъ, е фактъ вѣренъ.

Г. Занковъ: Самопризнанието на г. Икономова имате ли го тукъ подписано?

Министъръ Н. Мушановъ: То е до одринския окръжен управителъ. Тъй стои въпросътъ съ интерниранитѣ 7 души, за които говори г. запитвачътъ.

Д. Кьорчевъ: Вие сте длъжни да кажете, че Вашиятъ околийски началникъ е дѣйствиелъ непланомѣрно.

Министъръ Н. Мушановъ: Нѣмаше да го защитавамъ, ако фактически сте прави. Фактически не говорите вѣрно, защото интерниранията не сж ставали отъ димотишкия околийски началникъ, а отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи.

Д. Кьорчевъ: Толкозъ по-злѣ.

Министъръ Н. Мушановъ: Фактически не е право, че околийскиятъ началникъ е отговоренъ.

Д. Кьорчевъ: Той е единъ учителъ наивенъ, може бине-достатъчно сериозенъ въ много отношения, но не е толкозъ опасенъ и злѣ, както Вие мислите.

Министъръ Н. Мушановъ: (Чете) „Извѣстно ли е на г. министра, че димотишкиятъ околийски началникъ е съ-трудникъ съ апашитѣ, които отъ три мѣсеца насамъ вър-луватъ въ Димотишка околия, ограбватъ населението, за-карватъ добитъка му и взематъ послѣдната му пара?“

Уважаеми г. г. народни прѣдставители! Когато се правятъ сериозни питання, трѣбва непрѣмънно питахъ да даде конкретенъ случай, да посочи, въ какво се състои той и да обвини нѣкой чиновникъ, който наистина въ конкретенъ случай е направилъ прѣстѣпление. Какво мога да отговоря азъ на такова питане: „Околийскиятъ началникъ е сътрудникъ на апашитѣ, които отъ 3 мѣсеца насамъ вър-луватъ въ Димотишка околия, ограбватъ населението, за-карватъ добитъка му и взематъ послѣдната му пара“. Това е много общо. Азъ искахъ да видя, каква е тая работа, какви апаша има тамъ и кой ги протежира. По този пунктъ мога да отговоря слѣдното: установява се, че е имало апаша, но това сж били заловенитѣ на гара Димотика нѣ-колко души уволнени войници, снабдени съ фалшиви от-крити листове и изпратени вече на надлежнитѣ сѣдебни власти. Това сж хора, които по едно врѣме, снабдени съ фалшиви открити листове, сж ходили въ околията и купу-вали добитъкъ, но тѣ сж уволени и прѣдпадени на сѣдеб-нитѣ власти. Тукъ нѣма нищо конкретно визирано, да ми кажете, напр., че околийскиятъ началникъ е вършилъ прѣ-стѣпления заедно съ Петко, Драганъ, апаша, или ги е за-крилялъ, за да мога да проверя дадения конкретенъ слу-чай и да Ви отговоря. Слѣдователно, въпросътъ по апаш-лъка на околийския началникъ стои тъй, както сега ви го излагамъ.

Третата точка отъ питането е: (Чете) „Извѣстно ли е на г. министра, че заловенитѣ на гара Димотика апаша на 10 т. м. сж били роднина на околийския началникъ Разбойни-ковъ, и ако всичко горѣизложено му е извѣстно, то какви мѣрки е взелъ за унищожение на разбойничеството въ Ди-мотишка околия?“ Никакви апаша не сж заловени, освѣтн-ония уволнени войници, за които ви казахъ. Не ги зная кои сж и дали сж роднина на околийския началникъ, обаче околийски началникъ, който да не е изпълнилъ длъж-ността да прѣдава апашитѣ, не зная, защото установи се, че той си е изпълнилъ длъжността. Какъ мога да ви от-говоря друго, когато ми правите питане въ такава обща форма?

Четвъртиятъ пунктъ отъ питането е: (Чете) „Защо дър-жи на служба фердинандския околийски началникъ Гаври-илъ Първановъ, противъ когото има заведено углавно дѣ-ло № 107/1913 г.“

Въпрѣки справката, която искахъ да направя отъ дълго врѣме, азъ не зная въ кое сѣдилище е това дѣло. Запи-танъ, той отговори, че спрѣмо него нѣма заведено углавно дѣло. Въ кой сѣдъ да направя справката?

Г. Занковъ: Въ Ломския окръженъ сѣдъ.

Министъръ Н. Мушановъ: Не сте посочили, г. Занковъ.

Г. Занковъ: Вие ще го научите.

Министъръ Н. Мушановъ: Какъ ще го науча? Сега взе-мамъ актъ отъ Вашето ново съобщение.

Г. Занковъ: Въ сѣдебно отношение гр. Фердинандъ къмъ кой сѣдъ е?

Министъръ Н. Мушановъ: Запитахъ окръжния управи-тель и той ми каза, че не знае. Вие ми казвате, че е въ

Ломския сѣдъ; азъ още сега ще телеграфирамъ, ще пои-скамъ отъ Ломския сѣдъ да ми съобщи, какво дѣло има заведено противъ него и ще Ви отговоря.

Г. Занковъ: Дѣло № 107/1913 г.

И. Симеоновъ: Азъ питамъ, фердинандскиятъ народенъ прѣдставителъ, за какво е това углавно дѣло?

Г. Занковъ: За контрабандиране на хора въ Америка.

И. Симеоновъ: Не е истина; напротивъ Цановъ е задо-венъ и даденъ подъ сѣдъ за контрабандиране. Цановъ, то-ва не е ли истина?

Г. Занковъ: Прѣзъ 1913 г. продаваше паспорти по 13 л.

И. Симеоновъ: Това не е истина. Има контрабанда, вър-шена отъ народния прѣдставителъ Цановъ. Това е фактъ. Азъ искамъ анкета. Нѣмаше ли дѣло прѣди 3 мѣсеца?

И. Цановъ: (Възразява нѣщо)

И. Симеоновъ: Знамъ кждѣ те боли. Кажи за какво е? (Глъчка)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

И. Цановъ: Ти си ортакъ съ ...

И. Симеоновъ: Това не е истина. Има дѣло за контра-банда противъ народния прѣдставителъ Цановъ.

И. Цановъ: Не е истина.

И. Симеоновъ: Азъ искамъ анкета. Цановъ! Прѣди 3 мѣсеца нѣмаше ли дѣло за нѣколко хиляди крони?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

И. Симеоновъ: Азъ ще взема прѣписъ отъ обвинителния актъ по твоето дѣло. Кой състави акта?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Н. Шишковъ: (Възразява)

И. Симеоновъ: Мълчи! Най-малко ти имашъ право да приказвашъ. Горитѣ, горитѣ!

Н. Шишковъ: Какви гори?

И. Симеоновъ: Ще чуешъ какви гори. Тамъ ще хлѣт-нешъ цѣли 30 метра надълбоко. (Смѣхъ въ лѣвицата)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ Н. Мушановъ: Г-да! Нѣма защо толкозъ да се горещимъ. Общавамъ ви, че човѣкъ, срѣщу когото има заведено дѣло, нѣма да го държа за околийски начал-никъ. Съжалявамъ, че г. Занковъ не е посочилъ сѣда, отъ който можехъ да узная, какво е това дѣло № 107.

Г. Занковъ: Сега ще научите.

Министъръ Н. Мушановъ: До довечера ще телеграфи-рамъ, за да узная, какво е това дѣло и въ идущето засѣ-дание ще Ви отговоря.

Пстиятъ пунктъ отъ питането е: (Чете) „Знае ли още г. министърътъ, че въ Струмишко има организирана кон-трабанда на едъръ и дребенъ добитъкъ за Гърция и въ която контрабанда взема благосклонно участие самиятъ струмишки окръженъ управителъ?“

Г. г. народни прѣдставители! Контрабандата въ Стру-мишко е единъ много сериозенъ въпросъ. Азъ нѣма да от-кажа, че контрабанда е имало, може да я има и сега. Знамъ, че има, ако се не лъжа, едно питане, отправено до министра на финанситѣ по този въпросъ. Азъ мога да ви дамъ само едно увѣрение — че въ разстояние на 3 мѣсеца вземаме всички мѣрки административни, и каквито можемъ да вземемъ, за прѣслѣждане на контрабандата.

Нѣкой отъ либералната група: И въпрѣки това, пакъ я има.

Министъръ Н. Мушановъ: Азъ ще ви кажа самъ, прѣди вие да го кажете. Недѣйте смѣта, че административнитѣ

власти сж въ състояние сами да ограничат контрабандата. Ако искате по-голям гаранция или сила сръбзу контрабандата, могат да дадатъ пограничните военни власти. Но за съжаление, азъ имамъ повече оплаквания сръбзу военните власти, отколкото сръбзу административните. Третото съображение, което е, може би, най-важното, това е несигурността на нашата граница отъ къмъ Струмишко. Нашите войски и митнически власти не сж на границата, ами сж къмъ Ново-Село и остава една зона къмъ Струмишко, която не е въ наше владение, а това позволява на контрабандистите да вършатъ своята, да не я казвамъ, позорна, ами една прѣстѣнна спекула. Кждѣто сѣмъ дочувалъ, безъ да имамъ още сигурни доказателства, азъ сѣмъ махвалъ всѣкакви административни чиновници. Страхъ ме е, че сѣмъ направилъ прѣстѣпление спрѣмо нѣкои хора, които може би сж чисти и даже нѣкои отъ тѣхъ сега искатъ анкета, за да се очистятъ отъ подозрѣния. Азъ уволнихъ нѣколко околийски началници, но чини ми се, че не сж били тѣ причина за контрабандата. Контрабандата трѣбва да е много широко организирана, много пари играятъ тамъ; голѣмитъ цѣни, прѣдлагани отъ ония, които идатъ отъ югъ да купуватъ отъ насъ сѣ злато, съблазнява много хора да вършатъ контрабандата. Който се окаже вжтрѣ, нѣма да го скрия, но онова, което не е въ пѣтя си, то е да излѣзе днесъ г. Занковъ и да казва: „Окржжниятъ управителъ вземалъ благосклонно участие въ тая контрабанда“. Какво значи, че окржжниятъ управителъ взема благосклонно участие въ контрабандата? То значи да се приструваме, че не виждаме работата. Този човѣкъ, когото азъ познавамъ, който е въ оставка, Георги Стойковъ отъ Пещера, можете да го обвините въ каквото искате, обаче азъ сѣмъ убѣденъ, че мнозина тукъ отъ васъ, въ Камарата, го познаватъ като почтенъ човѣкъ. Мисля, че нѣмаме достатѣчно основание да подмятаме и да искаме да обвиняваме окржжния управителъ, че вземалъ „благосклонно“ участие въ контрабандата.

Нахвърля се г. Занковъ върху народния прѣдставителъ отъ Демократическата партия Георги Поцковъ. . . .

Г. Занковъ: Той нарочно избѣга, за да не присѣтствува при разискването на това питане.

Министъръ Н. Мушановъ: . . . върху другъ народенъ прѣдставителъ отъ Горна-Джумая и трети единъ, който ще е гражданинъ и когото не познавамъ като народенъ прѣдставителъ. Добрѣ, трима души посочватъ. Отговорността отъ мене, като министъръ на вжтрѣшнии работи, за прѣстѣпления на народенъ прѣдставителъ не, можете да дирите; азъ не сѣмъ властенъ да го уволнявамъ и наказвамъ, но отъ обществена страна, безспорно, това е скандалъ и голѣмъ въпросъ, ако народенъ прѣдставителъ може да участвува въ контрабанди. Не защото сѣмъ министъръ на вжтрѣшнии работи и не мога да отговарямъ за народните прѣдставители, но защото сѣмъ членъ на една партия, отъ която сж и тѣ, готовъ сѣмъ да направя анкета, и тѣ сж готови да искатъ такава, когато посочите конкретни данни, че сж участвували въ контрабандата. По този начинъ ще направите една достойна работа за Парламента, като се направя анкета и сериозна анкета сръбзу обвиненията на народни прѣдставители, защото сѣ тѣзи мѣлви, сѣ тѣзи партизански страсти, които разиграваме всѣки день, опорочаваме името на народния прѣдставителъ и ми се чини, че въ това отношение губятъ всички партии, губи българскиятъ Парламентъ, губи и българскиятъ народъ.

Заклучавамъ въ това отношение: всрѣдъ нѣкои отъ сегашните още дѣйствиущи околийски началници, а именно Манасиевъ въ Струмица, единъ почтенъ човѣкъ, за когото, увѣренъ сѣмъ, че и отукъ, и оттамъ ще кажете сжщото, . . .

Г. Занковъ: Да, но помощникътъ му е почналъ вече.

Министъръ Н. Мушановъ: Помощникътъ му е отъ Радикалната партия, сжщо единъ почтенъ човѣкъ, който не е демократъ и когото азъ назначихъ по искане отъ радикалното бюро. На менъ направя отлично впечатление; колежитъ, които сж го прѣпорѣждали на менъ, го прѣпорѣждаха като много достоенъ и почтенъ човѣкъ и азъ се чудя, какъ може да се обвинява въ контрабандата; ако е виновенъ, и сръбзу него ще направимъ анкета. Спрѣмо окржжния управителъ готовъ сѣмъ да направя анкета още утрѣ, когато ми посочите конкретни данни. Отъ околийските началници, напр., Антовъ, който сега е въ Петричъ, е сжщо единъ почтенъ човѣкъ.

Г. Занковъ: Другиятъ, прѣди него.

Министъръ Н. Мушановъ: Азъ го уволнихъ и той самъ иска анкета, за да се провѣри всичко. За другитѣ: мел-

нишкиятъ, напр., не иска да седи, бѣга, дава си оставката, и азъ не мога да го задържа. Вие знаете какво значи да задържишъ околийски началникъ въ новитѣ земи, когато не можешъ да го задържишъ — заплатата, която му се дава, не е достатѣчна да си плати даже наема.

Свършвамъ. Моля по всички тѣзи въпроси, които се повдигатъ, да се конкретизиратъ данните и да ми се даде възможностъ азъ да дира прѣстѣпността и контрабандата. Тогава, увѣрявамъ ви, г. г. народни прѣдставители, и Васъ, уважаеми г. Занковъ, че нѣма да остане нито единъ случай неразслѣданъ, защото смѣтамъ, че въ България чиновникътъ и народниятъ прѣдставителъ трѣбва да се държатъ на една морална висота по-висока, за да можемъ да спасимъ и себе си и политиката отъ постоянни партизански страсти, които разиграваме постоянно съ тѣзи обвинения единъ сръбзу други.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Занковъ! Имате ли да добавите нѣщо?

Г. Занковъ: Що се касае до първата точка, до дѣйствиетата на димотишкия околийски началникъ, единъ конкретенъ случай ще съобща на г. министра. Той се касае за слѣдното. Взелъ е 2.000 л. на чиновника по държавните имоти въ Димотика Петъръ Китовъ и то въ момента, когато одринскиятъ окржженъ управителъ е билъ въ Димотика. Взелъ му ги единъ видъ като гаранция.

Министъръ Н. Мушановъ: 2.000 л. взелъ отъ Петъръ Китовъ ли? Вие познавате послѣдния.

Г. Занковъ: Познавамъ го, дойде да се оплаче.

Р. Маджаровъ: Той е даденъ подъ сждъ, г. министре.

Г. Занковъ: А за фердинандския околийски началникъ, противъ него има обвинителенъ актъ, подписанъ отъ прокурора при Ломския окржженъ сждъ, Аспарухъ Бараковъ, отъ 11 ноември 1913 г. по дѣло № 107 отъ сжщата година, въ свръзка съ нарушението на чл. 39 отъ закона за емиграцията.

Министъръ Н. Мушановъ: Дѣло № 107/1913 г. отъ Ломския окржженъ сждъ?

Г. Занковъ: Да. Що се касае до контрабандата въ Струмишко на едъръ и дребенъ добитѣкъ, азъ съ удоволствие посрѣщамъ изявленията на г. министра на вжтрѣшнии работи, че той проектира да направя анкета. За да не обръменявамъ народните прѣдставители, нѣма да чета разхвърленитѣ бѣтъжки, които си взехъ напоследѣкъ при обиколката, кждѣто ще му дамъ конкретни факти. Азъ даже изпратихъ нѣколко протестационни телеграми — една отъ Неврокопъ, друга отъ Горна-Джумая — и отъ тѣхъ можете да видите дали сѣмъ партизанствувалъ или околийскиятъ началникъ сж партизанствувалъ. Когато пристигнахъ въ Горна-Джумая, идѣйки отъ Мехомия, властѣта знаеше, че азъ правя политическа обиколка.

К. Чапрашиковъ: Политическа обиколка въ офицерски дрехи.

Г. Занковъ: Кой може да каже това? Я, господине, кажете го.

К. Чапрашиковъ: Околийскиятъ началникъ Ви е правилъ обискъ, защото е подозиралъ, че, като офицеръ, носите контрабанда.

Г. Занковъ: Пристигамъ отъ Мехомия съ единъ мой другаръ, съ когото бѣхъ въ войната. Пристигнахме прѣзъ нощта, нѣмаше никаквъ хотелъ. Намирамъ двама отъ военната полиция и търсихме прибѣжище, понеже бѣше лошо врѣмето, а нѣмаше хотелъ. Двамата войници ни посочиха хотелъ и тѣ поискаха да видятъ, какво имамъ въ куфара. Азъ имъ казахъ, че ида отъ Мехомия. На утринѣта чувамъ шумъ. Околийскиятъ началникъ праща цѣла стража да лови голѣмния контрабандистъ и разбойникъ Занковъ. Питамъ хотелиера, каква е тази гюрюлтия? Казва ми: „Тукъ искатъ да Ви правятъ обискъ“. — „Който иска, да дойде“, отговорямъ. Влиза приставътъ, облѣченъ съ шинелъ безъ пагони, значи, краденъ отъ складовѣтъ, защото български може да се направя отъ воененъ платъ, а никога нашата държава и Военното министерство не сж продавали свои шинели и платове.

Р. Маджаровъ: Знаете ли, че бѣше краденъ?

Г. Занковъ: Безспорно, че е краденъ, щомъ не е прѣдаденъ на държавата, защото имаше заповѣдъ отъ Министерството на вътрѣшнитѣ работи и Министерството на войната, че всички военни вещи трѣбва да се прѣдадатъ на складове; а държавата никога не е раздавала дрѣхы отъ своитѣ складове.

Р. Маджаровъ: На тая почва, че е краденъ, не стойте.

Г. Занковъ: Офицерътъ, който ме придружаваше, си идваше въ отпускъ. Като чу това, кипна и щѣше да стане голѣмъ скандалъ. Цѣлата стража избѣга и тогава азъ повикахъ единъ отъ прѣдставителитѣ на мѣстния районенъ комитетъ да види какво имамъ. Разбира се, азъ не имъ позволихъ да ми бъркатъ въ джебоветѣ. Никакъвъ обискъ не ми направиха и разбраха, че това е една мръсна партизанска игра. Полицията си отиде, както бѣше дошла. Това е цѣлата история, г. Чапрашиковъ, почтений милионере, съ когото се гордѣемъ всички, който отъ послѣдненъ софийски хашлакъ сега е милионеръ и на когото знаемъ източникитѣ, отъдѣ е събралъ тѣзи богатства. И азъ по този случай, по този скандалъ — полицията да ми прави обискъ, защото знаеше, че на другия денъ ще имамъ събрание — протестирамъ тукъ, и искамъ г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи да вземе мѣрки противъ полицията други пътъ да не си позволява да прави подобни скандални спени на народнитѣ прѣдставители, на които е ясна и опрѣдѣлена целта, за която минаватъ тамъ, защото можеха да станатъ инциденти твърдѣ нежелателни, може би, въоръжени разправии.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Врѣмето измина, г. Занковъ.

Г. Занковъ: А що се отнася до контрабандата въ Струмишко, тя не е само въ околията, както твърди г. министърътъ; тя е по цѣлата линия, като вземете Струмица, главниятъ пунктъ, прѣзъ който минаваше контрабандата, втори пунктъ прѣзъ Бѣласица — Демиръ-Капия, трети пунктъ — Сингелово и четвърти — прѣзъ Неврокопъ. По цѣлата тая линия, като направите една анкета, ще установите, кой какво е вършилъ. Но съ анкета отъ ваши хора не зная дали ще заловите нѣщо, защото околийскитѣ началници сж центъра на контрабандата. Въ нея участваше и околийскиятъ началникъ въ Горна-Джумая, и онзи въ Неврокопъ. Контрабандиститѣ въ Неврокопъ всѣки денъ пиятъ и гуляятъ съ околийския началникъ. На Богоявление цѣлата полиция бѣше пияна, и стражаритѣ сжщо пияни.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. Кознички има сжщото питане по контрабандата.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Постѣпило е едно питане отъ г. Георги Димитровъ, отправено къмъ г. г. министър-прѣдседателя, министра на войната и министра на търговията, промишлеността и труда.

Това питане ще се изпрати на надлежитѣ г. г. министри.

Х. Кабакчиевъ: Четете съдържанието му.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Споредъ правилника, питанята не се четатъ.

Х. Кабакчиевъ: Прѣдмета му кажете. Арестувани сж 300 души.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ ни най-малко не съмъ извѣстенъ, че сж арестувани 300 души, или 30 хиляди, или 300 хиляди души; има правилникъ, който казва, какво трѣбва да се прави.

Х. Кабакчиевъ: (Възразява нѣщо. Глъчка)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Х. Кабакчиевъ: (Къмъ министритѣ) Вие издавате позиви; искате ли да видите вашитѣ позиви? „Работнически вѣстникъ“ днесъ по ваша заповѣдъ е конфискуванъ, защото казва истината по мината „Перникъ“. Има арестувани 300 души и вие сте ги пратили въ крѣпостта при Сливница.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Издаваме позивъ, въ който казваме, че приемаме исканията на работницитѣ въ мината „Перникъ“, и казваме, какви подобрения правимъ тамъ.

Х. Кабакчиевъ: Конфискувате „Работнически вѣстникъ“, защото той ви изобличава.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Азъ не съмъ го конфискувалъ, защото не се плаша отъ „Работнически вѣстникъ“, нито отъ васъ. Щураци такива! Ще се плаша отъ васъ!

Х. Кабакчиевъ: Конфискувате „Работнически вѣстникъ“ и издавате позивъ.

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Това е отношение на единъ министъръ къмъ работницитѣ, въ което имъ казва за увеличението на заплатитѣ. Това е истината, която азъ пиша, защото държавата ще плаща.

Х. Кабакчиевъ: Защо конфискувахте „Работнически вѣстникъ“, когато той разкрива истината?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ П. Джидровъ: Нито зная какво говорите за „Работнически вѣстникъ“, нито пъкъ ме интересува.

Х. Кабакчиевъ: Днесъ „Работнически вѣстникъ“ е конфискуванъ, защото казва истината, а вие печатате позиви въ Държавната печатница и ги прѣскате въ мината „Перникъ“.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Кабакчиевъ! Вие злоупотрѣбвате съ търпѣнието на Камарата.

Х. Кабакчиевъ: 300 души рудничари сж арестувани безъ никакъвъ поводъ. Съобщете това.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Азъ съобщавамъ, че е постѣпило такова питане, макаръ г. Георги Димитровъ да го внесе късно, когато бѣше минало врѣмето за питанята, и пакъ го съобщавамъ. Не мога да го прочета, правилникътъ не позволява.

Минаваме къмъ разглеждане на въпроситѣ, поставени на дневенъ редъ.

На първи дневенъ редъ е трето четене на законопроекта за данъка върху печалбитѣ.

Т. Лукановъ: Да се поправи заглавието — върху печалбитѣ въ бѣдашитѣ войни.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за данъка върху печалбитѣ прѣзъ войната.

Глава I.

Общи наредби.

Чл. 1. Съ данъкъ отъ печалбитѣ прѣзъ годинитѣ 1915, 1916, 1917 и 1918, се облагатъ:

1. Всички физически лица, български и чужди подданици, които сж упражнявали прѣзъ тия или частъ отъ тия години нѣкакво занятие;

2. Всички граждански и търговски дружества, безразлично дали сж мѣстни или чуждестранни: безъ изключение и безразлично дали сж освободени отъ други данъци или имъ сж прѣдвидени специални облаги и отстъпки, включително неподѣленитѣ наслѣдства, когато тѣхнитѣ прѣдприятия се упражняватъ нераздѣлно отъ наследникитѣ или за смѣтка на наслѣдникитѣ.

Чл. 2. Подъ печалби, които се облагатъ съ данъкъ по тоя законъ, се разбиратъ:

1. За отдѣлнитѣ (физическитѣ) лица: разликитѣ между добития отъ тѣхъ приходъ прѣзъ годината, за която се опрѣдѣля данъкъ, и прихода прѣзъ 1914 г., или ако това пожелае данъкоплатецътъ, срѣдниятъ приходъ прѣзъ годинитѣ 1912, 1913 и 1914;

2. За дружествата: разликитѣ между реализирания прѣзъ военната балансова година, за която се опрѣдѣля данъкъ, приходъ, изчисленъ споредъ търговския законъ и редовното търговско смѣтководство и прихода прѣзъ балансовата година 1914, или, ако това пожелае данъкоплатецътъ, срѣдния приходъ за прѣзъ послѣднитѣ петъ прѣдшествующи 1-й януарий 1915 г. балансови години, безъ най-добрата и най-лошата;

Забѣлѣжка. Нормалната печалба не може да бѣде по-малка отъ прѣдвидената въ чл. 24.

Чл. 3. Подъ военни балансви години на дружествата се разбиратъ всички операционни години, които сж започнали или сж по-голъмата си частъ сж завършили прѣзъ календарнитѣ години 1915, 1916, 1917 и 1918, или които застѣгатъ периода отъ 1-й януарий 1915 до 31-й декемврий 1918 г. включително.

Чл. 4. Ако нѣкоя отъ военнитѣ или мирноврѣменнитѣ балансви години се продължи повече отъ 12 мѣсеци, приходътъ прѣзъ такава балансва година при изчисление на печалбитѣ се прѣизчислява за годишенъ срокъ.

Чл. 5. Загубитѣ, сж които би се завършила нѣкоя отъ военнитѣ балансви години, се спадатъ отъ печалбитѣ прѣзъ другитѣ години, за които се плаща воененъ данѣкъ отъ печалбитѣ.

Чл. 6. Къмъ годишнитѣ приходи на отдѣлнитѣ лица и на дружествата за послѣдната военна балансва година се прибавятъ постѣпленията отъ късно уреденитѣ смѣтки за годинитѣ 1915, 1916, 1917 и 1918, произтичащи отъ права прѣзъ сжщитѣ години.

Разликата на подигналитѣ се или намалени цѣни на запаситѣ на стоки се прибавя къмъ прихода или се спада отъ послѣдната военна балансва година, слѣдъ реализиране на продажбата имъ. Реализиранитѣ печалби отъ права и стоки се декларирайтъ до 1 януарий 1920 г., а нереализиранитѣ до тая дата се оцѣняватъ по дневнитѣ цѣни.

Забѣлка. Минатитѣ счетоводни печалби, въ книгитѣ прѣзъ 1915—1918 г., ако се докаже, че произхождатъ отъ сдѣлки, уговорени прѣзъ 1 януарий 1915 г., не се считатъ за военни печалби и, слѣдователно, не подлежатъ на облагане съ воененъ данѣкъ отъ печалбитѣ.

Чл. 7. Печалбитѣ, облагаеми по тоя законъ, на отдѣлнитѣ (физически) лица, ако не надминаватъ 6.000 л. прѣзъ годината, за която се опрѣдѣля военниятъ данѣкъ, както и печалбитѣ на дружествата, ако не надминаватъ 10.000 л., прѣзъ годината, за която се опрѣдѣля военниятъ данѣкъ, не се облагатъ съ воененъ данѣкъ отъ печалбитѣ.

Чл. 8. Военниятъ данѣкъ не се спада нито при изчисленитѣ на печалбитѣ, които се облагатъ по тоя законъ, нито при опрѣдѣляне данѣка върху занятитѣ, нито на военния данѣкъ поради освобождение отъ военна служба.

Чл. 9. Военниятъ данѣкъ е освободенъ отъ всѣкакви врѣхнини и добавѣчни данѣци въ полза на държавата, окръжията, общинитѣ и пр.

Глава II.

Воененъ данѣкъ на отдѣлнитѣ (физическитѣ) лица, и събирателнитѣ и командитно-събирателни дружества.

Чл. 10. Отдѣлнитѣ (физическитѣ) лица, както събирателнитѣ и командитно-събирателнитѣ дружества, плащатъ данѣкъ за печалби си, изчислени по чл. 2, точка I.

Събирателнитѣ и командитно-събирателнитѣ дружества се облагатъ върху образуванитѣ прѣзъ военнитѣ години резерви и върху дѣловетѣ отъ печалбитѣ, раздадени на съдружницитѣ, като данѣкътъ се изчислява поотдѣлно за всѣки съдружникъ.

Чл. 11. Въ приходитѣ за облагаемитѣ години и тия, отъ които се изчислява срѣдниятъ приходъ, влизатъ всички годишни постѣпления въ пари и въ парична стойностъ отъ занятіе, пенсия, рента, отъ всѣкаква спекулация, като се спадатъ отъ тѣхъ необходимо присжщитѣ разходи по занятieto, а така сжщо и лихвитѣ на дълговетѣ, рентитѣ по гражданскитѣ задължения и вноскитѣ за осигуровка срѣщу болестъ, смъртъ, пенсия и инвалидность.

Чл. 12. Когато приходътъ за 1914, както и срѣдниятъ такъвъ за годинитѣ, 1912, 1913 и 1914 не може да се установи по достовѣрни данни, за такъвъ приходъ минимумъ се взема, при изчислението на печалбитѣ, сумата 5.000 л.

Приходитѣ се взематъ въ дѣйствителнитѣ имъ размѣри, както сж постѣпили. Ако това не е сторено при опрѣдѣлянето данѣка върху занятieto, възлага се на комисията (чл. 32) да го извърши.

Чл. 13. Не се плаща воененъ данѣкъ:

1. За печалбитѣ отъ служебни занятія, добавѣчни възнаграждения и дневни, добавѣчи отъ държавни, общински и окръжни каси или отъ обществени фондове;

2. За печалбитѣ отъ други служебни занятія, ако общата сума на тия печалби не надминава 10.000 л.;

3. За сумитѣ, за които бжде доказано, че сж употребени за помощи прѣзъ врѣме на войната, ако прѣзъ годината сж били най-малко 500 л., а при общъ приходъ повече отъ 30.000 л., най-малко 5%.

Министърътъ на финанситѣ може да разрѣши да не се плати данѣкъ и отъ ония печалби, които сж дадени за други благотворителни и общополезни цѣли, слѣдъ като се разучи всѣки отдѣленъ случай;

4. За печалбитѣ отъ лотарии.

5. За полученитѣ дивиденди и дѣлове отъ дружества, обложени вече съ данѣкъ върху печалбитѣ.

Чл. 14. Щегитѣ, причинени отъ войната на недвижимитѣ имоти се спадатъ отъ печалбитѣ. Ако тѣ сж по-голъми отъ печалбитѣ за прѣзъ годината, прѣзъ която сж станали, прѣспадатъ се и отъ другитѣ години, за които се плаща воененъ данѣкъ.

Чл. 15. Сумитѣ, получени отъ изплатени застраховки прѣзъ 1914 г., или прѣзъ години, отъ които се изчислява срѣдниятъ приходъ, се спадатъ отъ прихода за тая година.

Чл. 16. Военниятъ данѣкъ отъ печалбитѣ се плаща върху сбора отъ печалбитѣ за всички облагаеми години и то въ слѣдния размѣръ:

1. Отъ печалби до 10.000	л.	5%
2. Отъ слѣднитѣ започнати или цѣли	20.000	„ 10%
3. „ „ „ „ „ „	30.000	„ 15%
4. „ „ „ „ „ „	50.000	„ 20%
5. „ „ „ „ „ „	100.000	„ 25%
6. „ „ „ „ „ „	200.000	„ 30%
7. „ „ „ „ „ „	300.000	„ 35%
8. „ „ „ „ „ „	300.000	„ 40%
9. „ „ „ „ „ „	500.000	„ 45%
10. „ „ „ „ „ „	500.000	„ 50%
11. „ това нагорѣ		„ 60%

Глава III.

Военниятъ данѣкъ на акционернитѣ дружества и на сдруженията.

Чл. 17. Дружествата, както и кооперациитѣ (сдруженията), сж изключение на кредитнитѣ кооперации, било земеделски, било занаятчийски и тѣхнитѣ съюзи, плащатъ данѣкъ за печалбитѣ си, изчислени по чл. 2, точка 2-а.

Чл. 18. За годишни приходи на дружествата се смѣтатъ печалбитѣ споредъ баланситѣ имъ заедно съ всички отчисления за резерви, безъ ония, които се правятъ по законъ или споредъ уставитѣ сж въ полза на трети лица и безъ сумитѣ, платени като данѣкъ върху занятieto, включително окръжнитѣ, общинскитѣ и пр. къмъ него врѣхнини и военнитѣ врѣхнини, ако такива се въведатъ.

Чл. 19. Къмъ годишнитѣ приходи за дружествата, които иматъ клонове и въ странство, се прибавя приходътъ отъ тия клонове въ пълнитѣ имъ размѣри и върху полученитѣ суми се изчисляватъ печалбитѣ, отъ които се взема воененъ данѣкъ.

Чл. 20. За основенъ капиталъ на дружествата се смѣта внесениятъ капиталъ заедно съ всичкитѣ по баланса истински резерви. Не се прибавятъ образуванитѣ резерви отъ приходитѣ прѣзъ военнитѣ балансви години, а така сжщо и увеличението на капитала, направено за смѣтка на такива приходи или резерви.

Чл. 21. Срѣднитѣ приходи на дружествата, които нѣматъ петъ мирноврѣменни балансви години, се прѣсмѣтатъ върху послѣднитѣ имъ три мирноврѣменни балансви години, а ако нѣматъ толкова години, тогава се прѣсмѣтатъ върху прихода за всичкото врѣме, прѣзъ което сж сжществували.

Чл. 22. Ако при изчисление на срѣднитѣ приходи на дружествата се покаже загуба, срѣднитѣ приходи се взематъ за нула.

Чл. 23. Печалбитѣ на дружествата (чл. 2 точка 2-ра) се изчисляватъ за всѣка година отдѣлно. Приходитѣ на дружествата за прѣзъ годинитѣ, за които се опрѣдѣля военниятъ данѣкъ, както и приходитѣ имъ за прѣзъ петтѣхъ мирноврѣменни балансви години се взематъ въ дѣйствителнитѣ имъ размѣри, въ които сж постѣпили. Ако това не е сторено при опрѣдѣляне данѣка върху занятитѣ, възлага се на комисията (чл. 31) да го извърши.

Чл. 24. За печалби на основанитѣ прѣзъ 1915, 1916, 1917 и 1918 г. дружества се считатъ приходитѣ имъ, ако надминаватъ 8% върху внесения капиталъ, въ началото на годината, за която се изчислява военниятъ данѣкъ. Сжщото се отнася и за събирателнитѣ и командитно-събирателнитѣ дружества. Ако приходитѣ не надминаватъ 8%, такива дружества за съотвѣтнитѣ години не плащатъ воененъ данѣкъ.

Чл. 25. Печалбитѣ на чуждестранитѣ дружества или на такива, чието сѣдалище е въ странство, а притежаватъ клонове въ България, се изчисляватъ върху приходитѣ отъ тия клонове прѣзъ годинитѣ, за които се опрѣдѣля данѣкътъ и приходитѣ за 1914 г. или срѣдниятъ приходъ за петтѣхъ мирноврѣменни балансви години.

Ако клоноветѣ сж открити прѣзъ годинитѣ 1915, 1916, 1917 и 1918 г., военниятъ данѣкъ се взема върху приходитѣ отъ клоноветѣ.

Чл. 26. Когато внесениятъ капиталъ прѣзъ годината, за която се изчислява военниятъ данѣкъ, е по-голъмъ отъ

тоя прѣзъ послѣдната отъ годинитѣ, върху които се изчислява срѣдниятъ приходъ, то послѣдниятъ се увеличава съ 8% върху сумата, съ която е увеличенъ внесениятъ капиталъ, както за дружествата, така и за физическитѣ лица. Ако увеличението е послѣдвало въ течение на военната балансова година, срѣдниятъ приходъ се увеличава съ припадающия се дѣлъ отъ 8% до края на годината.

Когато внесениятъ капиталъ е увеличенъ на нѣколко пѣти, взема се датата на послѣдната вноска.

Ако прѣзъ нѣкоя отъ мирноврѣменнитѣ балансови години основниятъ (внесениятъ) капиталъ на дружествата и физическитѣ лица е увеличенъ, къмъ приходитѣ за врѣмето отъ годината прѣди увеличението се прибавя 8% върху допълнително внесената сума.

Чл. 27. Дружествата дължатъ припадающия имъ се воененъ данѣкъ независимо отъ станалитѣ промѣни въ тѣхъ, нито отъ ликвидирането или прѣхвърлянето на прѣдприятieto имъ върху дружество или отдѣлно (физическо) лице.

Чл. 28. Освобождаватъ се отъ облагане съ воененъ данѣкъ приходитѣ на дружествата, получени отъ дивиденди и дѣлове отъ други дружества, обложени вече съ воененъ данѣкъ.

Чл. 29. Военниятъ данѣкъ на дружествата се състои отъ двѣ части:

1. Отъ основенъ данѣкъ въ размѣръ $\frac{2}{3}$ отъ данѣка, който би имъ се падалъ по чл. 16 и

2. Отъ добаваченъ данѣкъ въ размѣръ: ако годишната печалба на дружеството съставлява 2% отъ капитала му (чл. 20), ще се доплаща още 5% върху основния данѣкъ; ако достигнатъ 40% отъ капитала, ще се доплаща 10%.

Ако достигатъ 6% отъ капитала, ще се доплаща	20%
„ „ 8% „ „ „ „ „	28%
„ „ 10% „ „ „ „ „	36%
„ „ 12% „ „ „ „ „	44%
„ „ 14% „ „ „ „ „	52%
„ „ 16% „ „ „ „ „	60%
„ „ 18% „ „ „ „ „	68%
„ „ 20% „ „ „ „ „	76%
„ „ сжщитѣ съ по-голѣми отъ 20%	84%

Военниятъ данѣкъ на дружествата не може да бѣде по-голѣмъ отъ 60% отъ облагаемитѣ печалби.

Глава IV.

Опрѣдѣляне на данѣка.

Чл. 30. Подлежащитѣ на облагане съ воененъ данѣкъ отъ печалбитѣ сж дължни: частнитѣ лица до 1 юний и дружествата до 1 юлий 1919 г. да подадатъ до финансовия началникъ декларация относително печалбитѣ си, послѣднитѣ отбѣлѣзани за всѣка година поотдѣлно, заедно съ необходимитѣ свѣдѣния за занятията си, приходитѣ споредъ баланситѣ, както за прѣзъ годинитѣ, за които се облагатъ, така и за годинитѣ, приети отъ самия данѣкоплатецъ за база. Тѣ сж дължни да докажатъ достовѣрно, включително и съ редовно водени търговски книги, всички намалявания, за които претендиратъ, че трѣбва да и ъ бждатъ направени.

За допълнителни обяснения и доказателства вѣрщо възраженията на финансовитѣ власти относително вѣрността на декларацията облагателната комисиия опрѣдѣля двѣседмиченъ срокъ отъ деня на съобщението.

Чл. 31. Военниятъ данѣкъ отъ печалбитѣ се опрѣдѣля отъ комисиия въ всѣка околия, назначена отъ министра на финанситѣ и състояща: отъ финансовия началникъ, кмета на общината или неговия прѣдставителъ, прѣдставителъ на търговската камара, директора или агента на Българската народна банка и единъ вѣщъ въ търговскитѣ работи гражданинъ, избранъ отъ съотвѣтното съсловие на данѣкоплатеца.

Комисиията опрѣдѣля данѣка върху подаденитѣ декларации и събранитѣ отъ финансовитѣ власти и подкрѣпени съ доказателства свѣдѣния. Въ случай на нужда, комисиията може да призове и изслуша мнѣнията на двѣ вѣщи лица, които трѣбва да се подадатъ писмено. Тѣ не сж задължителни за комисиията.

Чл. 32. Комисиията върши своята работа въ присѣдството на най-малко трима членове.

Чл. 33. Рѣшенията си комисиията постановява съ вишегласие.

Обтжжванията противъ рѣшенията на облагателната комисиия ставатъ въ двунедѣленъ срокъ отъ деня на съобщението прѣдъ контролната комисиия при Министерството на финанситѣ, състояща се: отъ началника на от-

дѣлението за прѣжитѣ данѣци, юрисконсулта при министерството или помощника му, двама апелативни сждии, назначени отъ министра на правосѣдието, и единъ прѣдставителъ на търговската камара, или споредъ случая единъ вѣщъ земеделѣецъ, назначенъ отъ министра на земледѣлието, както и по единъ прѣдставителъ на съотвѣтното занятие. При разглеждането на жалбитѣ на дружествата, вмѣсто прѣдставителъ на търговската камара, взема участие прѣдставителъ на борсата.

Контролната комисиия е длъжна да разгледа постѣпилитѣ оплаквания най-късно до 3 мѣсеца.

Чл. 34. Рѣшенията на контролната комисиия се обжалватъ въ едномѣсеченъ срокъ отъ съобщението по касационенъ редъ прѣдъ Върховния административенъ сждъ. Върховниятъ административенъ сждъ е длъженъ да разгледа най-късно въ мѣсеченъ срокъ постѣпилитѣ касационни жалби.

Чл. 35. Опрѣдѣлениятъ данѣкъ отъ първоначалната комисиия веднага се прѣдава на събиране.

Обтжжването на постановленията както на първоначалната комисиия, така и на контролната, не спира събирането на данѣка отъ печалбитѣ.

Чл. 36. Военниятъ данѣкъ отъ печалбитѣ се изплаща въ сроковетѣ и по реда, прѣдвидени въ закона за събиране на прѣжитѣ данѣци.

Министрътъ на финанситѣ има право да отсрочи събирането на данѣкъ, прѣвишаващъ 500.000 л., при доказана невъзможностъ да се изплати въ прѣдвиденитѣ срокове и слѣдъ гарантиране сигурното събиране на данѣка. Отсрочването не може да прѣвиши 6 мѣсеца отъ съотвѣтния срокъ.

Реквизиционнитѣ разписки отъ реквизиция прѣзъ послѣдната война се приематъ за изплащане военния данѣкъ, ако сж на името на данѣкоплатеца.

Глава V.

Наказателни разпореждания.

Чл. 37. Всички ония, които сж длъжни да дадатъ декларации за облагане на воененъ данѣкъ отъ печалбитѣ, както и ония, къмъ които финансовитѣ власти се обръщатъ за свѣдѣния по реализиранитѣ приходи, трѣбва да съобщаватъ точно всичко, което имъ е извѣстно въ най-кратѣкъ срокъ.

Лицата, които кривятъ печалбитѣ си като не подаватъ декларации, или по други начинъ заблудятъ или се опитатъ да заблудятъ финансовитѣ власти, съ цѣлъ да се освободятъ отъ данѣка върху печалбитѣ, или да го платятъ въ по-малѣкъ размѣръ, отколкото имъ се слѣдва, се наказватъ съ глоба, равна на двойния размѣръ на слѣдующия се данѣкъ.

Чл. 38. Лицата, които сж длъжни да дадатъ свѣдѣния за печалбитѣ на трети лица, подлежащи на воененъ данѣкъ и не сторятъ това въ опрѣдѣления имъ отъ финансовитѣ власти срокъ, или дадатъ невѣрни свѣдѣния, се наказватъ съ глоба въ размѣръ до 20.000 л.

Чл. 39. Лицата, които не деклариратъ или невѣрно деклариратъ, въ срокъ отъ единъ мѣсецъ отъ постѣпването, ония послѣдующи печалби и постѣпления за смѣтка на годинитѣ 1915, 1916, 1917 и 1918, но не прѣсмѣтнати къмъ печалбитѣ на сжщитѣ години, се наказватъ съ двойния размѣръ на слѣдующия се за тия постѣпления данѣкъ.

Чл. 40. Лицата, които откриватъ прѣдъ финансовитѣ власти, по безсъмненъ начинъ, за истинскитѣ печалби, или за части отъ истинскитѣ печалби на отдѣлнитѣ лица или дружества, получаватъ 10% отъ слѣдующия се за тия печалби или части отъ печалби воененъ данѣкъ.

Чл. 41. За всѣко неоправдано отсѣствие на членовѣтъ отъ комисиитѣ въ засѣдания, финансовиятъ наачлникъ налага на виновнитѣ глоба отъ 100 до 500 л. и разпорежда веднага за събирането и чрѣзъ бирника.

Тия постановления не се обтжжватъ.

Чл. 42. Вѣщитѣ лица, които сж поканени отъ комисиията, сж длъжни въ опрѣдѣления имъ отъ финансовия началникъ срокъ да дадатъ писмено своето мнѣние. Въ противенъ случай финансовиятъ началникъ имъ налага глоба отъ 100—500 л. и разпорежда веднага за събирането и чрѣзъ бирника.

Тия постановления не се обтжжватъ.

Чл. 43. Нарушителитѣ на нарежданията въ чл. 19—29: членовѣтъ на управителния съвѣтъ, директоритѣ, дѣловодителитѣ, ликвидаторитѣ, лично отговорнитѣ съдружници, отговорнитѣ ржководители и на мѣстнитѣ клонове и агенции на чуждестраннитѣ дружества, както и тѣхнитѣ прѣдставители, се наказватъ съ глоба въ размѣръ до 50.000 л.

Изброените лица отговарят спрямо държавното съкровище солидарно за щетите, които сж последвали от неизпълнението на нарежданията от чл. 19—29.

Чл. 44. Въ случай, че финансовата власт смѣта застрашено събирането на данъка върху печалбите прѣз време на войната, тя може да поиска гаранции или прѣдварително изпълнение.

Чл. 45. Министърът на финансите ще изработи правилник за приложение на тоя закон за военния данък от печалбите, най-късно до 1 май 1919 г.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Има постѣпили нѣколко прѣдложения. Азъ моля Събранието да пази тишина, за да може всѣки единъ да чуе всѣко прѣдложение, за да може да бждатъ гласувани правилно.

Прѣдложение отъ г. министъръ Даневъ: (Чете) „Алинея втора на чл. 6 се измѣнява така: „Разликата на подигнатите се или намалени цѣни на запасите отъ стоки се прибавя къмъ прихода или се спада отъ послѣдната военна балансова година. Нереализираните печалби или загуби отъ стоки до датата за подаване декларациите се отчѣняватъ по дневните цѣни. По тая отчѣнка комисията може да вземе мнѣнието на 1 или 3 вѣщи лица, което не е задължително“.

Който приема това прѣдложение отъ г. министъръ Даневъ, моля, да си вдигне ржката. Болшинство.

Пакъ отъ г. министъръ Даневъ: (Чете) „Слѣдъ чл. 44, който ще бжде чл. 42 (като се изхвърлятъ чл. 39 и 41), да се постави: „Чл. 43. Нарушенията по този законъ се прѣслѣдватъ въ течение на двѣ години отъ опрѣдѣления за подаване на декларациите срокъ“.

Който сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Д. Кьорчевъ: Г-нъ министре! За лицата, които сж въ чужбина и не могатъ да дадатъ декларации, пакъ ли е този срокъ отъ 2 години?

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Това не е прѣдвидено.

Д. Кьорчевъ: Има български подданици, заминали въ чужбина. Тѣ не сж тукъ и не могатъ да дадатъ декларации — прѣстѣплението се прѣскрибира въ двѣ години, значи, тѣ трѣбва да се върнатъ.

Министъръ д-ръ С. Даневъ: Въ правилника ще гледаме да уредимъ тази изключителна материя.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Пакъ отъ г. министра на финансите: (Чете) „Чл. 39 се изхвърля като излишенъ, понеже при подаването на декларациите става ликвидиране съ запасите отъ стоки“. Който сж съгласни съ това прѣдложение на г. министра на финансите, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Пакъ отъ г. министра на финансите: (Чете) „Чл. 37 се измѣнява както слѣдва:

Лицата, които укрятъ печалбите си, като не подадатъ декларации или по други начинъ заблудятъ или се опитатъ да заблудятъ финансовите власти съ цѣль да се освободятъ отъ данъкъ върху печалбите или да го платятъ въ по-малкъ размѣръ, отколкото имъ се слѣдва, заплащатъ слѣдующия имъ се данъкъ въ троенъ размѣръ.

Укриването на печалбите се констатира съ актъ отъ финансовите чиновници и опрѣдѣлнето на данъка по-нататкъ става отъ комиситѣ и по реда, прѣдвиденъ въ тоя законъ“.

Който сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство

Има прѣдложение, направено отъ народни прѣдставители, подписано, съгласно правилника, отъ надлежното число народни прѣдставители. То гласи така: (Чете)

„Чл. 1. Съ данъкъ върху печалбите прѣзъ войната за годините 1915, 1916, 1917 и 1918 се облагатъ:

1. Всички отдѣлни (физически) лица, български и чужди подданици, които сж реализирали прѣзъ тия години нѣкакви печалби или придобили нѣкакви доходи по какъвто и да било начинъ, съ изключение прѣдвиденитѣ въ чл. 13 отъ настоящия законъ;

2. Всички граждански и търговски дружества, както и сдружения или кооперации, безразлично дали сж мѣстни или чуждестранни, безъ изключение и безразлично дали сж освободени отъ други данъци или имъ сж прѣдвидени специални облаги или отстъпки . . .“

Д. Кьорчевъ: Привилегиите на фабриките, напр.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: (Продължава да чете) „...включително неподѣленитѣ наслѣдства, когато тѣхните прѣдприятия се упражняватъ нераздѣлно отъ наслѣдниците или за смѣтка на послѣднитѣ“.

Който сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Обаждатъ се отъ дѣсницата: Меншество.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Това е тълкуванието, което дадохте тогава на чл. 1 — тукъ сега то става членъ.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Който сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Вижте сега, че не е меншество и прѣстанете да дразните.

Има прѣдложение, подписано пакъ така сжщо отъ надлежното число народни прѣдставители, което казва: (Чете) „Въ чл. 34 думите „касационенъ редъ“ се изхвърлятъ и вмѣсто тѣхъ се прибавятъ думите: „сжщество“. Въ сжщия членъ въ края се изхвърля и думата „касационни“.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Това ние не приемаме.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Който приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Друго прѣдложение, пакъ подписано отъ надлежното число народни прѣдставители: (Чете) „Къмъ чл. 36 се прибавя: заблѣжка: 10% отъ събрания данъкъ се отстъпва на общината, отъ която той е събранъ“.

М. Ничевъ: На общините въ царството.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Вѣроятно не въ чужбина, а въ царството.

П. Паскалевъ: На общините въ царството, съразмѣрно съ бюджетите.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Който приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Недѣлко Атанасовъ: Двѣ думи за пояснение, понеже азъ съмъ единъ отъ вносителите на това прѣдложение. (Глъчка)

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Моля ви се, г-да, тишина и спокойствие, за да може да се чува какво чета.

Има друго прѣдложение: (Чете) „Въ чл. 35, алинея 2, думата „не“, която стои прѣдъ думите: „спира събирането на данъка отъ печалбите“ се изхвърля“.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Ние не приемаме това прѣдложение.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Който сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Друго прѣдложение (Чете) „Чл. 1. Всички дружества, мѣстни или чуждестранни, безразлично дали сж освободени отъ други данъци или се ползватъ съ специални облаги и отстъпки, и всички лица, български и чужди подданици, се облагатъ отъ 1 януарий 1916 г. до 31 декемврий 1918 г. съ данъка върху свръхпечалбите, добити: 1) отъ всички доставки и работи за войската, за държавните, общинските и обществени учрѣждения, извършени доброволно или принудително; 2) отъ всички продажби и прѣпродажби на стоки, покжцинина, хранителни продукти, пития и други прѣдмети и произведения, сурови или прѣработени, прѣдмети на мѣстната, вносната, износната и транзитната търговия; 3) отъ всички спекулации съ цѣнни книжа, девизи и стоки, вършени прѣзъ горния периодъ на борсата или вънъ отъ нея, отъ лица или дружества, обложени или не съ данъкъ върху занятието; и 4) отъ продажбата на собствено произведенитѣ тютюни на листа отъ реколтите прѣзъ 1916, 1917 и 1918 г.“

С. Дойчиновъ: Г. прѣдседателю! Отъ 1915 г., а не отъ 1916 г.

Прѣдседателствующ д-ръ И. Момчиловъ: Отъ 1916 г.

С. Дойчиновъ: То е грѣшка. Азъ съмъ вносителътъ на това прѣдложение.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ако Вие сте го писали грѣшно, азъ не съмъ длъженъ да го чета право.

С. Дойчиновъ: Едно пояснение. Г. г. народни прѣдставители! Туй прѣдложение азъ го направихъ да бѣде прѣдложено на второто четене. Цѣлата ми бѣше тая, която казахъ въ своята рѣчь, именно да обложимъ опрѣдѣлени сѣлки, които се родиха и вирѣха прѣзъ врѣме на войната, а не да вземемъ поводъ отъ туй да обложимъ цѣлия народъ. Туй прѣдложение не бѣше гласувано на второто четене и сега съ законното число народни прѣдставители съмъ го прѣдложилъ. Нѣма нищо да се измѣни законътъ, а тъкмо това ще бѣде цѣло удовлетворение на общественото мнѣние.

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Ние не го приемаме.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

С. Дойчиновъ: Вѣчно ли ще бждемъ меншество?

Докладчикъ д-ръ Н. Сакаровъ: Прѣбройте се.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Друго прѣдложение: (Чете) „Чл. 17. Дружествата и сдруженията, съ изключение на кредитнитѣ кооперации, било земеделски, било занаятчийски и тѣхнитѣ съюзи, плащатъ данѣкъ за печалбитѣ си, изчислени съгласно чл. 2, точка 2, споредъ слѣдующитѣ тукъ начала“. Значи, това прѣдложение изключва отъ плащането данѣкъ за печалбитѣ кредитнитѣ кооперации, били тѣ земеделски или занаятчийски.

Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Друго прѣдложение: (Чете) „Чл. 33, нова алинея. Всѣки членъ на първоначалната комисиия има право да обжалва въ двунедѣлния срокъ рѣшението ѝ прѣдъ контролната комисиия“. (Глъчка) Хемъ се оплаквате, че не можете да чувате, хемъ не пазите тишина. — Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Има друго прѣдложение: (Чете) „Къмъ чл. 18 да се прибави втора алинея: освобождаватъ се отъ воененъ данѣкъ сумитѣ, които кредитнитѣ, потребителнитѣ и производителнитѣ кооперативни дружества сж отнесли къмъ фондоветѣ за просвѣтителни, благотворителни и общополезни начинания; така сжщо и сумитѣ, дадени за благотворителна цѣль“. Които сж съгласни съ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Друго прѣдложение: (Чете) „Къмъ чл. 17 се прибавя: занаятчийскитѣ производителни кооперации се облагатъ по дѣлове, т. е. по кооператори“. Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. Меншество.

Които приематъ на трето четене законопроекта, както се докладва отъ г. докладчика, заедно съ прѣдложенията, които се приеха, моля, да си вдигнатъ ржката. Болшинство.

Давамъ 10 минути отидиѣ.

(Слѣдъ отидиѣ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Засѣданието продължава. Пристѣпваме къмъ слѣдующия пунктъ отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съвѣти и за градскитѣ и селскитѣ общини.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь М. Зелковъ: (Чете)

„Докладъ до Народното събрание.

Г. г. народни прѣдставители! Голѣмата война, която постави общинитѣ прѣдъ нови задачи, разрѣшението на които бѣ належащо и свързано съ иждивяването на голѣми срѣдства, стана причина, отъ друга страна, голѣма частъ отъ доходитѣ на общинитѣ да намалѣятъ до такава степенъ, щото не сж малко градоветѣ, както и селата, въ които, поради липса на пари, по цѣли мѣсеци не се плащатъ даже и заплатитѣ на персонала, а камоли да се прѣдприема каквото и да било мѣроприятие отъ общъ интересъ или нужда. Не въ много по-добро положение сж окръжнитѣ постоянни комисиии, които упражняватъ бюджетитѣ на окръжитѣ.

Съ закона за измѣнение и допълнение на чл. 88 отъ закона за градскитѣ общини и чл. 67 отъ оная за селскитѣ общини отъ 23 мартъ 1917 година, държавата пое да изплаща на общинитѣ извѣстна частъ отъ нѣкои отъ доходитѣ имъ, които поради войната не се събираха.

Отпуснатитѣ досега по силата на тоя законъ суми послужиха за изплащане частъ отъ закѣснѣлитѣ заплати и добавѣчни възнаграждения, но съ демобилизирането на армията общинитѣ прѣставатъ да получаватъ такива за въ бѣдашето.

Нуждитѣ на общинитѣ и на окръжитѣ, обаче, слѣдъ демобилизацията не само гдѣто не ще намалѣятъ, но напротивъ сж по-голѣми, тъй като освѣнъ мѣроприятията отъ социаленъ характеръ, които новото врѣме направи належащи на общинитѣ, както отчасти и на окръжитѣ, прѣдстои да поправятъ или замѣнятъ всичко онова, което въ течение на многогодишната война биде изхабено или развалено, да набавятъ, построятъ и уредятъ онова, което въ сѣщия периодъ поради войната не се набави, построи и уреди по благоустройството, учебното и санитарното и други вѣдомства, както и да подобрятъ чувствително заплатитѣ на персонала си, безъ което тѣ ще останатъ буквално безъ порядѣчни служаци.

Нуждитѣ на изборнитѣ учреждения, прочее, отъ срѣдства сж належащи и неотлагателни. За постигането на тая цѣль е изготвенъ тукъ приложениетъ законопроектъ, който особено по отношение увеличението на приходитѣ бѣ изработенъ отъ една комисиия, състояща се отъ нѣколко градски кметове и други специалисти по материята, като при това изтъкнаха, че едно по-модерно и на други основи построено облагане съ общински налози ще бѣде възможно само когато се прѣработи сегашната държавна данѣчна система, отъ която тая на общинитѣ е въ непосредствена зависимостъ.

Законоположенията, които съ настоящия законъ се прѣдлагатъ, ще има да дѣйствуватъ, прочее, прѣзъ врѣмето докато поменатата реформа стане, прѣзъ което изборнитѣ учреждения, съ досегашнитѣ свои срѣдства, не могатъ да продължатъ своето правилно функциониране.

Като обща характеристика на прѣдлаганитѣ нови налози, както и на увеличенитѣ такива трѣбва да се посочи това, че окончателниятъ размѣръ на всичкитѣ, както и въобще събирането имъ се прѣдоставя да рѣшаватъ надлежнитѣ общински или окръжни съвѣти, които ще има да дѣйствуватъ автономно до границитѣ на опрѣдѣленитѣ въ законопроекта максимуми.

Съ законопроекта се прѣдвижда увеличението, пакъ по рѣшението на съвѣтитѣ, разбира се, заплатитѣ както на началствующия персоналъ при изборнитѣ учреждения, така и на чиновнишкия, чиито размѣри сж опрѣдѣлени въ закона.

Това е една необходимостъ, която не се нуждае отъ мотивиране и азъ съмъ увѣренъ, че само когато се даде възможностъ на общинитѣ и окръжнитѣ съвѣти да плащатъ порядѣчни заплати както на изборния, така и на постоянния свой персоналъ, само тогава ще стане възможно да се има навсѣкждѣ подходящи, подобрени, честни и прѣданны на обществената работа служаци, отъ които нуждата е тъй голѣма.

София, 30 ноември 1918 г.

Министъръ на вѣтрѣшнитѣ работи и народното здраве:

Н. Мушановъ

(Сегашниятъ текстъ)

„I. Извлѣчение отъ закона за окръжнитѣ съвѣти.

Чл. 22. Длъжността членъ на окръженъ съвѣтъ е безплатна. Плащатъ се само пѣтни разноски по 60 ст. на километъръ или за билетъ II класъ по желѣзници и I класъ по параходъ и дневни, докѣл трае сесията: по 6 л. на день на членоветѣ, които иматъ мѣстожителството си въ града, дѣто засѣдава съвѣтътъ, и по 8 л. на день на членоветѣ, чието мѣстожителство е извънъ тоя градъ.

Толкова пѣтни и дневни имъ се плащатъ и когато, по рѣшение на окръжния съвѣтъ или постоянната комисиия, се командирова на работа въ окръга или замѣстятъ нѣкой членъ отъ постоянната комисиия.

За днитѣ, прѣзъ които единъ съвѣтникъ е отсъствува въ засѣдание, не по болестъ, той не получава дневни пари. Отпускъ не по болестъ съ право на дневни пари може да се даде най-много до три дни, и то само по уважителни причини. Той може да бѣде и глобенъ отъ съвѣта въ размѣръ отъ 5 до 50 л., ако не оправдае съ уважителни причини отсъствието си.

Чл. 30. Членоветѣ на постоянната комисиия получаватъ възнаграждение, опрѣдѣлено отъ окръжния съвѣтъ.

Това възнаграждение не може да надминува годишно 4.200 л. за прѣдседателя и до 3.000 л. за членоветѣ въ окръзи съ население повече отъ 300.000 жители и 3.600 л. за прѣдседателя и до 2.700 л. за членоветѣ въ окръзи съ население до 300.000 жители.

Чл. 38. Секретарь-бирникът и икономът се назначават, по решение на постоянната комисия, от окръжния управител, а се уволняват по реда и в случаите, установени за бирниците в закона за градските общини.

За окръжен секретарь-бирник може да се назначи само лице, което отговаря на условията, изисквани за градско-общинският бирник. Секретарь-бирникът в окръжи с население от 300.000 нагоръ получават заплата 3.600 л. годишно и дават гаранция в размер 10.000 л., а ония в окръжи с население до 300.000 — заплата 3.000 л. и гаранция 8.000 л.

Заплата и гаранцията на иконом е $\frac{2}{3}$ от ония на секретарь-бирника.

Гаранциите се пазят там, дѣто се пазят и гаранциите на държавните чиновници.

Чл. 40. Окръжните провѣрители се назначават и уволняват от постоянната комисия, с одобрението на окръжния управител. Уволнението става в случаите, изброени в чл. 44 от закона за чиновниците.

За провѣрител може да се назначи само лице, което притежава ценза за селските общински секретарь-бирници и е служило поне двѣ години като общински секретарь-бирник, или като държавен бирник, или на друга съответна държавна, окръжна и общинска длъжност.

Провѣрителите получават годишна заплата 2.400 л. и 300 л. безотчетно за обиколки по селата.

Чл. 48. Редовни приходи сѣ:

- а) доходи от движими и недвижими имоти на окръга;
- б) редовна връхнина (добавъчни стотинки) върху държавните прѣки данъци и патентите за правопродаване спиртни питиета и тютюн, гласувана от окръжния съвет в размер не повече от 10%;
- в) пособия, които се налагат на общините с закон за особни нѣкои потреби на окръга;
- г) доходи, които особни закони опредѣлят за полза на окръга;
- д) от продажба изгубен добитѣкъ (юва).

II. Извлечение от закона за градските общини.

Чл. 35, ал. 2. До избирание новъ общински съветъ постоянната окръжна комисия, с одобрение от министра на вътрѣшните работи, назначава трима души, от които единъ прѣдседател и двама членове, за да извършватъ привременно само длъжността на общинското управление.

Чл. 36. Всичките членове на общинския съветъ служатъ безплатно, освѣн кметътъ и помощниците му, на които се плаща годишно възнаграждение в размер, опредѣлен от общинския съветъ и утвърден в бюджета.

Забѣлка. Когато нѣкой членъ на общинския съветъ, освѣн кмета или помощниците, които получаватъ редовно възнаграждение, се назначи на нѣкоя специална общинска работа, получава дневно възнаграждение, както слѣдва: в общини с население до 10.000 души включително — по 3 лева на день, в общини с население до 25.000 души включително — по 5 лева в день, в общини с население повече от 25.000 души — по 7 лева в день в столицата — по 10 лева на день.

Размѣрътъ на възнаграждението на кметовѣ не може да бѣде по-голямъ отъ:

- 1) 2.000 л. в общини с население до 4.000 души включително;
- 2) 3.600 л. в общини с население до 15.000 души включително;
- 3) 4.800 л. в общини с население до 20.000 души включително, както и гр. Бургасъ, и
- 4) 6.000 л. в общини с население повече от 20.000 души.

Изключение се допуска само за столицата, гдѣто възнаграждението на кмета може да бѣде до 9.000 л., а на кметските помощници до 7.200 л.

Възнаграждението на кметски помощникъ не може да бѣде повече от двѣ трети от онова на кмета. В помалките общини, по решение на общинския съветъ, на кметския помощникъ може да се не дава възнаграждение, освѣн когато замѣства кмета или му бѣде възложена нѣкоя специална работа.

Внѣ от това възнаграждение, никакво друго, под каквото видъ или название и да било, не може да се дава кмету или на помощника му.

Чл. 88. Редовни приходи сѣ:

- 1) приходите от движими и недвижими имоти, принадлежащи на общината;
- 2) глобите, налагани от общинското управление;
- 3) от продажба едъръ добитѣкъ по 3% от стойността му;

4) от клане добитѣкъ (на който месото се консумира в града) до 10 стотинки на всѣки килограмъ чисто месо отъ заклания добитѣкъ, включително свинетъ, козитъ, яретата, агнетата и прасетата, но безъ кожата, главата и краката му.

Забѣлка. За соватски добитѣкъ, който се коли в скотобойниците (салханите) за пастарма и други консерви, се плаща половината от онова, което се взема от другия добитѣкъ.

5) от право за теглене стоките, които, когато се продаватъ, се теглятъ, по 2 стотинки на всѣки 10 килограма от 50 килограма нагоръ, което право се събира само когато се продаватъ в панаирите, пазарите и сериите;

6) от мѣрене до 2 ст. на всѣки двоенъ декалитъръ (крина).

10) годишната такса на надписите (вивските), които сѣ задължителни за всички търговски заведения, от каквато категория и да сѣ тѣ, начина от бакалина и кръчмаря до банкерските, акционерните, застрахователните и др. търговски кѣщи, включително фирмата на агентите на такива кѣщи, адвокатите, архитектите, лѣкарите и други лица сѣ специална професия, тая такса се взема в прѣдплата, и наспроти данѣка за занятие или патента, който заведението или лицето плаща, бива 9 вида: 3, 6, 10, 15, 20, 30, 40, 50 и 100 л., ако надписътъ е само на български.

Таксата се удвоява, ако надписътъ е смѣсенъ на български и чужди езици, и удесоторява, ако е само на чужди езици.

11) такса за пазене лозята, овощни градини и пр., на декаръ по единъ левъ;

12) общинският налогъ (октроа), съгласно специалния законъ от 19 януарий 1900 г., и

13) налогъ върху натоварени кола, коне и магарета, които влизатъ в града: 20 ст. на кола и 5 ст. на конь, магаре и муле.

Кола, впрѣгнати с повече от два добитѣка, плащатъ по 10 ст. за всѣки добитѣкъ, а кола, които се движатъ с газъ, пара, електричество и др. п. (автомобили, омнибуси и пр.) плащатъ по 1 левъ, ако сѣ с 10 или по-малко конски сили, и по 2 л., ако сѣ с повече от 10 конски сили.

Забѣлка 1. Тоя налогъ се взема само ако колата и добитѣкътъ минаватъ прѣз нѣкоя отъ улиците на града. Кола и добитѣкъ, които отиватъ на желѣзнопътна станция, находяща се внѣ отъ строителната част на града, сѣщо плащатъ, ако общината поддържа площадите и улиците, които сѣ около станцията или водятъ за нея.

Забѣлка 2. Освобождаватъ се отъ тоя налогъ натоварени кола, минаващи транзитъ, както и такива, натоварени с произведения, прѣдначинени за собствено употребление и произходящи от имоти в землището на общината, в която се внасятъ.

Забѣлка 3. Заедно с налога върху натоварените кола Софийското и Пловдивското кметства събиратъ и октроа от мѣстното вино, което се внася в града, съгласно чл. 1 отъ закона за общинските налози, споредъ измѣнението, направено с законъ от 30 декември 1903 г., а именно: отъ единъ литъръ вино в бутлики 75 стотинки и отъ внасяното в града грозде за правене вино — отъ всѣки 100 кгр. грозде по 1 левъ.

Чл. 89. Редовни приходи сѣ и слѣдующите, на които размѣра опредѣля общинскиятъ съветъ:

1) от мѣстата по улиците, площадите или чаршиите, които се даватъ подъ наемъ на разни продавачи, и отъ амбулантите продавачи;

2) отъ отстъпване гробове, таксите за които трѣбва да се харчатъ изключително за поддръжката и подобренieto на гробищата;

3) отъ позволителни билети за построяване и поправяне частни здания;

4) отъ таксите за актове, свидѣтелства и пр., които размѣръ не може да надминува размѣра, който се взема за държавата;

5) налогъ върху публичните домове;

6) налогъ върху файтоните, талигите, бричките, автомобилите и въобще всѣкакъв видъ кола, които работятъ низъ града, за прѣвозване лица или за прѣнасяне товаръ, а така сѣщо и върху файтоните, автомобилите, велосипедите, мотоциклетите и всѣкакъв видъ кола, обикновени или луксозни, които служатъ за собствени нужди и за развлѣчение на гражданите;

7) такса за луксозните кучета;

8) налогъ върху параходите и корабите, които се спиратъ в градските пристанища. Тоя налогъ трѣбва да се налага съгласно с правилниците за плаване, издадени отъ правителството;

9) налогъ върху керемидарницитѣ, тухларницитѣ и варницитѣ;

10) такситѣ за табли, домино, билиарди и други игри;

11) такситѣ за театрални прѣдставления, свирачи, пѣвци и пр.;

12) такса за прѣминуване прѣзъ общински мостове, сградени върху голѣми рѣки, и съ общински ладии;

13) добавѣчни стотинки (врѣхнини), които се налагат на всички данѣкоплатци въ общината, съ слѣдующия размѣръ: не повече отъ 75% върху патентитѣ за отваряне крѣчми и кафенета и върху данѣка за занятиѣ за отваряне хотели; не повече отъ 50% върху данѣка за занятията и върху данѣкъ за сградитѣ, и не повече отъ 25% върху поземелния данѣкъ, както и върху всички други държавни прѣки даждия.

14) такса за изхвърляне смѣтѣта отъ жилищата, за абонаментъ за вода отъ общинския водопроводъ и за свързване жилищата съ градскитѣ канали;

15) такса върху търговски добитѣкъ, който се докарва на паша въ общинската мера;

16) такса за лѣпене на служебни обявления.

Забѣлѣжка. Тая такса ще взематъ само ония общини, които опрѣдѣлятъ мѣста и направятъ приспособления за лепене обявленията.

III. Извлѣчение отъ закона за селскитѣ общини.

Чл. 23. Общинскитѣ съвѣти се разтуря отъ министра на вътрѣшнитѣ работи, прѣди да изтече срокѣтъ, за който е избранъ, само, когато половината и повечето общински съвѣтници си дадатъ оставката или бѣдатъ отстранени по искане на прокурора и опрѣдѣление на окръжния съдъ, поради даванетоъ имъ подъ съдъ, и кандидатитѣ, които идатъ слѣдъ тѣхъ по числото на гласовѣтъ, не сѣ получили поне половината отъ най-малкото гласове, дадени за утвърденъ членъ.

За изпълнение длѣжността на общинско управление, догдѣто се избере новъ общински съвѣтъ, окръжниятъ управителъ, съ съгласие на окръжната постоянна комисия, назначава една тричленна комисия, състояща се отъ прѣдседателъ и двама членове и взета измежду грамотнитѣ избиратели на общината, освѣтѣ ония отъ разтурения съвѣтъ.

Чл. 25. Всички членове на съвѣта служатъ безплатно, освѣтѣ кметѣтъ и помощникѣтъ му, на които се плаща годишно възнаграждение въ размѣръ, опрѣдѣленъ отъ общинския съвѣтъ и утвърденъ въ бюджета.

Размѣрътъ на годишното възнаграждение за кмета не може да бѣде повече отъ 1.200 л., а на помощника — повече отъ $\frac{2}{3}$ на кметовото.

Вънъ отъ това възнаграждение, никакво друго, подъ каквѣто видъ или название и да било, не може да се дава кмету или помощнику.

Чл. 67. Редовнитѣ приходи сѣ:

1) приходитѣ отъ движимитѣ и недвижимитѣ имоти, принадлежащи на общината;

2) глобитѣ, налагани отъ кмета;

3) такситѣ за издаване актове, свидѣтелства или прѣписи. Размѣрътъ на тѣзи такси не може да надминава размѣра на такситѣ, които се взематъ за държавата;

4) 5 л. за печата, който се туря на картитѣ за игране и таксата, която съвѣтътъ опрѣдѣли за табли, домино и други такива;

5) налогѣтъ върху продажбата на сдѣръ добитѣкъ 3% отъ стойността;

6) отъ клане добитѣкъ за проданъ до 10 стотинки на килограмъ чисто месо отъ заклания добитѣкъ, въ мѣстото, дѣто ще се консомира, включително свинетѣ, козитѣ, яретата, агнетата и прасетата, но безъ главитѣ, краката и кожата;

7) отъ правото за теглене и мѣрене стокитѣ при продажба по 2 стотинки на всѣки 10 килограма отъ 50 килограма нагорѣ и по 2 стотинки на всѣки двоенъ декалитъръ.

Единъ особенъ правилникъ, утвърденъ съ височайши указъ, ще опрѣдѣли подробноститѣ по прилагането на този пунктъ;

8) такса за прѣминуване прѣзъ общински мостове, сградени върху голѣми рѣки, и съ общински ладии;

9) отъ позволителни за строение частни здания, за разни прѣдставления, свирачи, пѣвци и пр.;

10) отъ мѣстата по улици, площадитѣ или чаршиитѣ, които се даватъ подъ наемъ на разни продавачи;

11) отъ отстъпване на гробове;

12) налогъ върху керамидарницитѣ, тухларницитѣ и варницитѣ;

13) добавѣчни стотинки (врѣхнини), които се налагатъ на всички данѣкоплатци въ общината въ слѣдующия раз-

мѣръ: не повече отъ 75% върху патентитѣ за отваряне крѣчми и кафенета и върху данѣка за занятиѣ за отваряне хотели; не повече отъ 30% върху данѣка за занятията и върху данѣка за сградитѣ, и не повече отъ 15% върху поземелния налогъ, както и върху всички други държавни прѣки даждия;

14) стойността на продаденитѣ общински недвижими имоти, както и по 2% налогъ отъ стойността на всички недвижими имоти, находящи се въ землището на общината, собствеността на които се прѣхвърля по силата на каква и да е юридическа сдѣлка между живи или по регулация. Налога плаща новиятъ приобрѣтателъ (новиятъ стопанинъ).

Събирането извършва нотариусѣтъ или мировиятъ съдия, изпълняющъ нотариална длѣжностъ, за смѣтка на общината, въ чието землище е разположенъ имотѣтъ, при издаване на крѣпостнитѣ актове или при завѣрката на частнитѣ продавателни, или при производството на нѣкое дѣло, при което е прѣдставено частно продавателно, незасвидѣтелствувано по нотариаленъ редъ.

Общинскитѣ управления иматъ право да доказватъ дѣйствителната покупно-продажна стойностъ на недвижия имотъ, ако управлението има свѣдѣния, че покупната цѣна не е дѣйствителна.

Върху укритата стойностъ се взема налогъ въ двоенъ размѣръ;

15) заемитѣ, направени въ името на общината;

16) приходъ отъ кариеритѣ, както всички други случайни приходи;

17) такса върху търговския добитѣкъ, който се докарва на паша въ общината.

Забѣлѣжка. Сключенитѣ договори за доходитѣ, които съ тоя законъ се измѣняватъ, се унищожаватъ, ако контрактниятъ периодъ за тѣхъ започва отъ началото на 1909 г. или по-късно. Общинитѣ, обаче, ще платятъ на закупувачитѣ за обезщетение само направенитѣ отъ тѣхъ разходи специално за участието имъ въ търговетѣ за тия доходи и за сключване договоритѣ.

Договоритѣ, обаче, сключени прѣди и прѣзъ 1908 г., но влѣзли вече въ дѣйствие, сроковетѣ на които изтичатъ слѣдъ 1 януарий 1909 г., оставатъ въ сила до изтичане сроковетѣ имъ, като събирането на такситѣ ще става съгласно договора.

18) такса до 15 л. отъ всѣки частенъ триоръ за прѣчисляване храни, отъ кукурузороначки и вършачки, които се даватъ въ услуга на трети лица срѣщу възнаграждение.

Чл. 87. Секретарь-бирницитѣ, които даватъ гаранция 2.000 л., получаватъ годишна заплата до 1.500 л., а останалитѣ до 900 л."

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съвѣти и за градскитѣ и селскитѣ общини.

I. По закона за окръжнитѣ съвѣти.

* Чл. 1. Въ чл. 22 думитѣ „60 стотинки“ се замѣниха съ „1.20 лева“, а думитѣ: „и дневни доклѣ трае сесията и пр.“ до края се замѣниха съ: „и дневни както за прѣзъ врѣме на пѣтуването, така и догдѣ трае сесията по 30 л.

Забѣлѣжка. По този размѣръ ще се платятъ пѣтнитѣ и дневни пари на окръжнитѣ съвѣтници за състоялата се прѣзъ ноемврий 1918 г. сесия на окръжнитѣ съвѣти.

Чл. 2. Чл. 30, алинея втора се измѣня така:

Това възнаграждение не може да надминува годишно 8.400 л. заплата и 600 л. прѣдставителни за прѣдседателя и 6.000 л. заплата за членовѣтъ.

Чл. 3. Въ чл. 38, втора алинея, думитѣ: „секретарь-бирницитѣ въ окръжи съ население и пр.“ до края на алинеята се замѣниха съ слѣднитѣ: „секретарь-бирникѣтъ дава гаранция 10.000 л. и получава годишна заплата не по-малко отъ 4.800 л.

Чл. 4. Въ чл. 40, алинея втора, думитѣ: „2.400 л. и 300“ се замѣниха съ: „не по-малко отъ 3.600 л. и 1.800 л.“

Чл. 5. Въ чл. 48 п. 6 цифрата „10%“ се замѣня съ „15%“.

II. По закона за градскитѣ общини.

Чл. 6. Въ чл. 35, алинея втора, се прибавиха слѣднитѣ думи:

Когато поради мобилизация, война или други посочени въ чл. 38 отъ избирателния законъ причини изборѣтъ не може да се произведе въ прѣдвидения по-горѣ срокъ по неотложнитѣ въпроси тричленната комисия изпълнява функциитѣ и на общинския съвѣтъ.

Чл. 7. Въ чл. 36 станаха слѣднитѣ измѣнения:

1) забѣлѣжката подъ първата алинея се измѣни съ слѣдната нова алинея:

Когато нѣкой членъ отъ общинския съвѣтъ, освенъ кмета или помощникитѣ му, които получаватъ заплата, се назначи на нѣкоя специална общинска работа, получава дневно възнаграждение.

а) въ София и Пловдивъ до 20 л. дневно;

б) въ Русе, Варна, Бургасъ, Гюмюрджина до 15 л. дневно;

в) въ останалитѣ градове до 10 л. дневно.

Сжщото добавъчно възнаграждение се плаща на всѣки общински съвѣтникъ за всѣко заседание на общинския съвѣтъ, на което той е присѣствувалъ.

За командировки общинскиятъ съвѣтникъ получава пѣтни и дневни пари, като помощникъ-кметъ.

Възнагражденията на кмета и помощникъ-кмета не може да надминаватъ слѣднитѣ размѣри:

а) въ София и Пловдивъ: за кмета заплата 12.000 л. и 4.000 л. прѣдставителни, за помощникъ-кмета заплата 9.600 л. и 1.200 л. прѣдставителни; б) въ Русе, Варна, Бургасъ: за кмета заплата 7.200 и прѣдставителни до 1.200 л.; за помощникъ-кмета заплата 6.000 л. в) въ останалитѣ градове: за кмета заплата 6.000 л. и 600 л. прѣдставителни, за помощникъ-кмета 4.800 л. заплата.

Точния размѣръ опрѣдѣля общинскиятъ съвѣтъ ежегодно при гласуването на бюджета.

2) Заличиха се:

Цѣлитѣ втора и трета алинеи, както и отъ четвъртата алинея думитѣ: „възнаграждението на кметски помощникъ не може да бѣде повече отъ двѣ трети отъ онова на кмета.“

Чл. 8. Въ чл. 88 станаха слѣднитѣ измѣнения:

а) въ п. 4 цифрата 10 се замѣни съ 20;

б) въ п. 5 думитѣ: „по 2 стотинки“ се замѣняватъ съ: до 5 стотинки“;

в) въ п. 6 цифрата 2 се замѣнява съ 5;

г) въ п. 10 думитѣ: „9 вида: 3, 6, 10, 15, 20, 30, 40, 50 и 100“ се замѣнява съ думитѣ: „отъ 5 до 500 л. съобразно мѣстонахождението въ града, занимаемото лице на улицата и данъка за занятието, по приетъ отъ общинския съвѣтъ правилникъ за тарификацията имъ“;

д) отъ п. 12 думитѣ: „отъ 12/1 1900 г.“ се заличиха;

е) въ п. 13, алинея първа цифритѣ 20 и 5 се замѣнятъ респективно съ „до 40“ и „до 20“, а въ втората алинея отъ сжщия пунктъ думитѣ: „по 10 стот.“ „по 1 лв.“ и „по 2 л.“ се замѣнятъ послѣдователно съ: „до 20 стотинки“, „до 2 л.“ и „до 10 л. споредъ товароспособността“;

ж) забѣлѣжка 3 къмъ чл. 88 се отмѣнява.

Чл. 9. Къмъ чл. 88 се прибавиха слѣднитѣ нови пунктове:

14) до 20 стотинки за всѣки килограмъ на листе тютюнъ, произведенъ въ района на общината.

Облага се онова количество, съ което акцизната власт е задължила партиднитѣ смѣтки на производителитѣ въ общината, а плащането на слѣдующия налогъ става наведнѣжъ и то при издаване първото прѣносително свидѣтелство за вдигане отъ дома на производителя частъ или цѣлото количество облагаемъ тютюнъ.

Съ сжщия налогъ се облагатъ всички тютюни, които настоящиятъ законъ завари налице въ постояннитѣ тютюно-търговски складове, както и всички ония, които отпослѣ се внасятъ. Този налогъ се плаща съ тютюно-търговцитѣ, независимо отъ платения налогъ при вдигането тютюна отъ производителитѣ, и то както слѣдва: за намѣрения налице — най-късно единъ мѣсець слѣдъ влизане закона въ сила, а за внесенія — веднага слѣдъ записването му по акцизнитѣ складови книги.

Не се плаща тоя налогъ върху ония тютюни само, които се внасятъ въ фабричнитѣ складове и сж прѣдначени за нуждитѣ на мѣстната консомация.

Акцизнитѣ и общински власти не позволяватъ вдигането, прѣнасянето и складирането на тютюни, за които не сж платени прѣдвиденитѣ въ тоя законъ налози. За удостоверение, че е платенъ налогътъ, служатъ изрѣзанитѣ отъ кочанъ квитанции, въ които освѣтнѣ сумата се показва серията, №-рътъ и датата на прѣносителното свидѣтелство, съ които става складирането на тютюнитѣ;

15) налогъ върху виното, което се внася въ града, до 10 стотинки на всѣки литъръ, до 1 л. за всѣка бутылка и до 5 л. на всѣки 100 килограма грозде за вино;

16) налогъ върху ракинитѣ, коняцитѣ, ликьоритѣ и други такива спиртни пития, които се внасятъ въ града до 50 стотинки на литъръ и до 2 л. на бутылка.

Чл. 10. Въ чл. 89 станаха слѣднитѣ измѣнения:

а) отъ п. 4 думитѣ: „не може да надминува размѣра, който се взема за държавата“ се замѣнява съ „опрѣдѣля съвѣтътъ“;

б) отъ п. 5 думитѣ: „налогъ върху публичнитѣ домове“ се заличиха и този пунктъ получи слѣдната редакция: Данъкъ отъ незастроени мѣста въ чертата на града съ утвърдени дворишни регулации по 3% върху пазарната имъ цѣна.

Считатъ се незастроени и ония мѣста, върху които има издигнати малоцифрени сгради, чиято стойност не надминава четвъртината отъ стойността на мѣстото.

Оцѣнката на мѣстото се прави ежегодно по улици и категории отъ комисия въ съставъ:

1) двама души, назначени отъ общинския съвѣтъ;

2) финансовия началникъ или замѣстника му;

3) окръжния, респективно участковъ инженеръ или неговъ прѣдставителъ-техникъ;

4) гражданинъ отъ махалата, назначенъ отъ окръжния съдъ или, гдѣто нѣма такъвъ, отъ мировия съдия.

Рѣшенията по оцѣнкитѣ се обжалватъ прѣдъ общинския съвѣтъ въ 15-дневенъ срокъ, считанъ отъ писменото съобщение, което не спира събирането на налога.

в) цифритѣ 75% и 25% въ п. 13 се замѣнява съ 100% и 50%, а къмъ този пунктъ се прибави слѣдната нова алинея: добавъчни стотинки (врѣхнини) за слѣдующитѣ се поземеленъ данъкъ и за сградитѣ се налагатъ и върху ония държавни имоти, които носятъ доходъ“;

г) въ п. 9 думитѣ „и варницитѣ“ се замѣнява съ: „варницитѣ, карьеритѣ за камѣни, чакълъ и пѣськъ или произведенитѣ материяли отъ тѣхъ“;

д) въ п. 15 думата „такса“ се замѣни съ „такси“, а вмѣсто думата „търговски“ се вписаха думитѣ „частния на общинаритѣ и върху търговския“.

III. По закона за селскитѣ общини.

Чл. 11. Въ чл. 23, алинея втора се прибавиха слѣднитѣ думи:

Когато поради мобилизация или война изборътъ не може да се произведе въ прѣдвидения по-горѣ срокъ, по неотложнитѣ въпроси тричленната комисия изпълнява функциитѣ и на общинския съвѣтъ.

Чл. 12. Въ чл. 25, алинея втора, цифрата „1.200“ се замѣни съ „3.600 л. и 300 прѣдставителни“.

Чл. 13. Въ чл. 67 отъ закона за селскитѣ общини се внасятъ слѣднитѣ измѣнения:

а) въ п. 3 думитѣ: „не може да надминава и пр.“ до края се замѣнява съ: „опрѣдѣля общинския съвѣтъ“;

б) въ п. 6 цифрата 10 се замѣни съ 20;

в) въ п. 7 думитѣ „по 2 стотинки“ се замѣнява съ „до 5 стотинки“;

г) въ п. 13 цифритѣ 75%, 30% и 15% се замѣнява съ 100%, 50% и 50%, а къмъ този пунктъ се прибави слѣдната нова алинея:

Добавъчни стотинки (врѣхнини) за слѣдующитѣ се поземеленъ данъкъ и за сградитѣ се налагатъ и върху ония държавни имоти, които носятъ доходъ“.

д) въ п. 17 думата „такса“ се замѣни съ „такси“, а на края на алинеята вмѣсто точка се прибавятъ думитѣ: „както и върху добитъка на жителитѣ“ на общината, който пасе въ общинската мера“;

е) къмъ сжщия членъ се прибавиха слѣднитѣ нови пунктове:

19) до 20 стотинки за всѣки килограмъ на листа тютюнъ, произведенъ въ района на общината.

Облага се онова количество, съ което акцизната власт е задължила партиднитѣ смѣтки на производителитѣ въ общината, а плащането на слѣдующия налогъ става наведнѣжъ и то при издаване първото прѣносително свидѣтелство за вдигане отъ дома на производителя частъ или цѣлото количество облагаемъ тютюнъ.

Съ сжщия налогъ се облагатъ всички тютюни, които на стоящиятъ законъ завари налице въ постояннитѣ тютюно-търговски складове, както и всички ония, които отпослѣ се внасятъ. Този налогъ се плаща отъ тютюно-търговцитѣ независимо отъ платения налогъ при вдигането тютюна отъ производителитѣ, и то както слѣдва: за намѣрения налице — най-късно единъ мѣсець слѣдъ влизане закона въ сила, а за внесенія — веднага слѣдъ записването му по акцизнитѣ складови книги.

Не се плаща тоя налогъ върху ония тютюни само, които се внасятъ въ фабричнитѣ складове и сж прѣдначени за нуждитѣ на мѣстната консомация.

Акцизнитѣ или общински власти не позволяватъ вдигането, прѣнасянето и складирането на тютюни, за които не сж платени прѣдвиденитѣ въ тоя законъ налози. За удостоверение, че е платенъ налогътъ, служатъ изрѣзанитѣ отъ кочанъ квитанции, въ които освѣтнѣ сумата се показва серията, №-рътъ и датата на прѣносителното свидѣтелство, съ които става складирането на тютюнитѣ;

20) налогът върху виното, което се внася в селото, до 10 стотинки за всеки литър, до 1 л. за всяка бутилка и до 5 л. за всеки 100 килограма грозде за вино;

21) налогът върху ракиитът, коняцитът, ликьоритът и други такива спиртни пития, които се внасят в селото до 50 стотинки на литър и до 2 л. на бутилка.

Чл. 14. Чл. 87 се изменя така:

„Секретарь-бирникът дава гаранция 2.000 л. и получава годишна заплата до 3.600 л.“

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Константинъ Бозвелиевъ.

К. Бозвелиевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Бѣлѣжкитѣ, които имамъ да направя по тоя законопроектъ, ще бѣждатъ кратки. Нуждата отъ извѣстни измѣнения и въ трѣти тѣзи закони — закона за окръжнитѣ съвѣти, закона за градскитѣ общини и закона за селскитѣ общини — е нужда, която, мисля, е безспорна. Нѣщо повече ще кажа — тя е належаща, тя е крѣпяща, защото безъ тѣзи измѣнения общинитѣ сѣ осѣдени да кретатъ на едно мѣсто; безъ тѣзи измѣнения нито окръжнитѣ съвѣти, нито общинскитѣ съвѣти могатъ да изпълнятъ както трѣбва задачитѣ, които животътъ имъ налага, които новото врѣме прави необходими. Нашитѣ закони сѣ твърдѣ много остарѣли. Напр., законътъ за градскитѣ общини има вече 33-годишна възраст. Правенъ е въ врѣмето на покойния Каравеловъ при съвсѣмъ други врѣмена, при съвсѣмъ други нужди, при много по-неразвитъ животъ. Кърпенъ е, дѣйствително, въ течение на всичкото това врѣме десетина пѣти, но всичкитѣ тѣзи кърпежи, макаръ и да сѣ допринесли нѣщо за подобрене на закона, направили сѣ го, обаче, въ много негови точки противорѣчивъ, неспособенъ и все пакъ неговата основна грѣшка, неговиятъ основенъ недостатѣкъ не се е прѣмахналъ. При всичко че конституцията е гарантирала общинското самоуправление, обаче всички онѣзи, които сѣ имали случая да боравятъ въ общинскитѣ работи, знайтъ, колко много е ограничена автономията на нашитѣ общини, както и на нашитѣ окръжния. Въ административно отношение, нашитѣ общини сѣ поставени не вече подъ контролата на администрацията, а подъ нейната опека. И често пѣти тази опека се води по единъ такъвъ начинъ, че и малката оная автономия, която законътъ дава, се свежда до минимумъ. На общинитѣ, както и на окръжията е отнетъ просторътъ за единъ по-широкъ замахъ. Често пѣти работи твърдѣ належащи, такива, каквито животътъ въ една община налага неотразимо, не могатъ да се извършатъ поради противопоставянето на администрацията. Но въ финансово отношение тази ограниченостъ на общинската автономия, както и на автономията на окръжнитѣ съвѣти, се най-вече чувствува.

Г-да! Общинитѣ, както и окръжията, сѣ поставени въ едни много тѣсни рамки за дѣйствие. Фиксирани сѣ извѣстни приходи, сѣ тѣхнитѣ максимални граници, и по-натѣтъкъ отъ туй, общинитѣ не могатъ да отидатъ. И — забѣлѣжете — въ цѣла България както общинитѣ, така и окръжията отдавна сѣ достигнали тѣзи максимални граници и сѣ спрѣли, замръзнали сѣ тамъ, защото законътъ не позволява повече облагания, защото законътъ не дава повече приходи. А между това, нуждитѣ на общинитѣ и окръжията растатъ, особено нуждитѣ на голѣмитѣ градове, кждѣто една социална политика се налага все повече и повече, кждѣто трѣбва да се дойде на помощъ на оная частъ отъ населението, която най-много страда — на работническото, на бѣдното население. Тази нужда, казвамъ, не може да бѣде задоволена: общинитѣ нѣматъ срѣдства, нѣматъ ресурси. Въ другитѣ държави, г-да, тѣзи нужди сѣ прѣдвидени и на общинитѣ е даденъ по-голѣмъ просторъ; финансирани сѣ по-добрѣ, отстъпени имъ сѣ извѣстни данѣци, както напр., въ Прусия, кждѣто поземелниятъ данѣкъ и този върху сградитѣ и върху промишлеността сѣ дадени на общинитѣ. Държавата си е запълнила своя дефицитъ съ въвеждането на прогресивно-подоходния данѣкъ. У насъ нѣма още и поменъ за това, у насъ самитѣ държавни финанси се нуждаятъ отъ едно коренно прѣобразуване и въ връзка съ това стои и прѣобразуването на общинитѣ, осигуряването на тѣхната автономия въ финансово отношение. Съ една рѣчь, нуждата отъ едно измѣнение дълбоко, отъ едно, бихъ казалъ азъ, коренно измѣнение на нашитѣ закони и за окръжнитѣ, и за общинскитѣ съвѣти отдавна се усѣща.

Отговарятъ ли измѣненията, които ни се прѣдлагатъ, на тая нужда? Не. Защото, както и самъ г. министърътъ казва, не е моментътъ сега да се засѣга дълбоко реформирането на това законоположение. Г. министърътъ си е задалъ една много по-ограничена задача. Той е поискалъ

да отговори на оная нужда, която сега-засега се усѣща като най-припръна, като най-палеща, а именно да се подобри материалното положение на персонала въ тѣзи учрѣждения и главно на членоветѣ отъ постоянното присѣствие. За да могатъ, обаче, да се посрѣщнатъ увеличенитѣ разходи за това подобрене на заплатитѣ, г. министърътъ внася въ проекта редъ измѣнения, съ които се разширяватъ донѣкъждѣ приходитѣ и на общинитѣ, и на окръжията. Азъ искамъ тукъ да се спра, г-да, за да вида, доколко тѣзи измѣнения отговарятъ на нуждата, доколко тѣ сѣ сполучливо избрани. И трѣбва да кажа, че редомъ съ пунктове, съ измѣнения, които сѣ безспорно приемливи и които трѣбва да се гласуватъ, има точки въ тоя проектъ, противъ които азъ ще се обявя, понеже смѣтамъ, че не могатъ да се приематъ въ тази имъ форма и че, когато отиде законопроектътъ въ комисията, ще трѣбва да прѣтърпятъ извѣстни измѣнения.

Прѣди всичко азъ се спирамъ на чл. 6 отъ закона за градскитѣ общини, дѣто се иска измѣнението на втората алинея отъ закона за градскитѣ общини: (Чете) „Когато поради мобилизация, война или други, посочени въ чл. 38 отъ избирателния законъ, причини, изборътъ не може да се произведе въ прѣдвидения въ по-горѣ срокъ, по неотложнитѣ въпроси тричленната комисия изпълнява функциитѣ и на общинския съвѣтъ“.

Кое е накарало г. министра да иска това измѣнение? Г-да! Ние имаме едно положение, което е положение незаконно. Тричленни комисии у насъ управляватъ по-голѣмата частъ отъ общинитѣ. Днесъ, обаче, тѣзи тричленни комисии сѣ излѣзли отъ границитѣ, които законътъ имъ е прѣдписалъ и сѣ навлѣзли въ правата и прѣрогативитѣ на общинскитѣ съвѣти. Въ досегашното законоположение тричленнитѣ комисии се прѣдвиждаха като врѣменно, като прѣходно учрѣждение, компетенцията на което е съвсѣмъ ограничена. Тя се заключава въ правата на постоянното присѣствие, сирѣчь, тричленнитѣ комисии не могатъ да вършатъ друго, освѣнъ да експедирайтъ текущата работа. У насъ, обаче, това положение взе съвсѣмъ другъ характеръ и въ течение на 3 години ние сме свидѣтели, какъ общини се управляватъ отъ тричленни комисии, които гласуватъ бюджети, които сключватъ заеми, които взематъ рѣшения, съ които задължаватъ — и нѣкъждѣ даже твърдѣ много — общинитѣ. Г. министърътъ иска съ това измѣнение да узакони днешното положение. Но пита се: сполучливо ли е това измѣнение, което той иска? Г-да! Всѣки пѣтъ, когато се измѣняватъ закони, измѣненията иматъ само тогава оправдание, когато подобряватъ закона, когато отговарятъ на принципитѣ, на които почива самиятъ законъ. У насъ, както казахъ, законътъ за градскитѣ общини почива на единъ принципъ, осветенъ отъ конституцията, а именно на общинското самоуправление. Не може, споредъ този принципъ, общината да бѣде управлявана отъ други хора, освѣнъ отъ тѣзи, които самото население си е избрало, на които то е дало своето довѣрие и мандатъ, за да управляватъ. Обаче отъ деня, когато вие разтурите единъ общински съвѣтъ и повѣритѣ управлението на общината въ рѣцѣтъ на троица или петица — колкото щете ги кажете — назначени хора, назначени отъ администрацията лица, вие отъ този денъ суспендирвате общинското самоуправление. Това го е съзнавалъ и законодателятъ още въ първия текстъ на закона и затова е ограничилъ правата на 3-членнитѣ комисии до степенъта на едно постоянно присѣствие. Той не е искалъ да имъ ладе правото да задължаватъ общината, да взематъ рѣшения, съ които да я обръмяватъ съ налози и т. н. и т. н. Азъ се питамъ: имаме ли право ние, Народното събрание, да дадемъ тия права и привилегии на 3-членнитѣ комисии, да ги поставимъ въ ролята на общински съвѣти? Азъ смѣтамъ, че това би противорѣчило и на буквата, и на духа на нашата конституция, защото 3-членнитѣ комисии, както ви казахъ, сѣ едно отрицание на общинското самоуправление.

С. Златевъ: Ами ако сѣ показани, ако сѣ избрани и назначени отъ самитѣ избиратели?

К. Бозвелиевъ: Това нѣщо го нѣма въ закона.

С. Златевъ: Но туй пѣкъ може да се прибави въ новия законъ.

К. Бозвелиевъ: Начинътъ, по който се назначаватъ днесъ 3-членнитѣ комисии, по който сѣ се назначавали досега, е начинъ, който не е съгласенъ съ общинското самоуправление. И, понеже този текстъ е гласуванъ, тогава още, когато ние нѣмахме у насъ и пропорционалната избирателна система, затуй този текстъ не държи смѣтка и

за този принцип, че общината не бива да се повърва в ръцѣта на една партия само, в ръцѣта на хора отъ едно политическо течение, а че трѣбва да бѣде поето управление отъ ония партии, които иматъ най-силно прѣдставителство въ общината. Това въ нашия законъ го нѣма и туй прави още по-незаконни и по-нежелателни днешнитѣ 3-членни комисии, защото вие знаете, на практика, какъ става назначението, какъ става даже и разтурването на общинскитѣ съвѣти. Въ най-първото законоположение, въ закона отъ 1886 г. имаше единъ членъ, въ който бѣше казано: когато единъ общински съвѣтъ наруши сериозно законитѣ на страната, когато той тури въ опасностъ интереситѣ на общината, той се разтурва и на мѣстото му се назначава 3-членна комисия. И тогава практиката бѣше тази, че всѣки пѣтъ, когато една партия се смѣнява съ друга, първата работа на дошлата на власт партия бѣше да разтури, ако не всѣкитѣ, то повечето общински съвѣти, и да повѣри общинитѣ въ ръцѣта на свои хора. Туй бѣше едно положение, разбира се, очевидно дефектно и вѣдно за общинитѣ. Неописуеми пертурбации се внасяха въ общинскитѣ работи, въ общинския животъ и, вслѣдствие на това, стана нужда отъ едно измѣнение, отъ едно подобрене на закона. Това подобрене стана, когато се въведе правилото, постановлението, че общинскитѣ съвѣти не може да бѣде разтуренъ, освѣнъ въ два случая: когато общинскитѣ съвѣтници подадатъ оставкитѣ си или пѣкъ когато сѣдебнитѣ власти повдигнатъ прѣслѣждане и поискатъ отстранението на съвѣта. Още по-голѣмо подобрене се внесе съ закона за пропорцията, като бѣше казано, че на мѣстото на излѣзлия общински съвѣтникъ се повиква слѣдующиятъ подгласникъ отъ листата му, и по този начинъ дори разтурването на съвѣтитѣ стана невъзможно. Вие ще си спомните опита на бившето правителство да разтури на нѣколко пѣти общинския съвѣтъ въ София, както и общинскитѣ съвѣти въ други градове; вие ще си спомните и онова рѣшение на Върховния касационенъ сѣдъ, съ което се даваше едно тълкувание, че, докато не се изчерпатъ всѣкитѣ подгласници въ избирателнитѣ листи, въ бюлетинитѣ, съвѣтитѣ не може да бѣде разтуренъ. По този начинъ фактически се затвориха вратата на 3-членнитѣ комисии и се уби охотата на властующитѣ да си играятъ съ общинитѣ. Но вие ще си спомните, че бившето правителство не можа да се помири съ тая мисль, съ това положение и се внесе оня законопроектъ за измѣнение на извѣстния членъ на избирателния законъ, съ който се постанови, че щомъ като половината или повече отъ съвѣтниците подадатъ оставкитѣ си, съвѣтитѣ се разтурва, безъ да се замѣстятъ тѣ съ слѣдующитѣ по редъ. Това тенденциозно измѣнение, г-да, бѣше направено съ една очевидна цѣль — да се тури по-лесно рѣжа на всѣки общини въ България. И, дѣйствиелно, тогава се захвана едно разтуряне на общински съвѣти единъ следъ другъ. За да иматъ нарѣзка шестима или седмина, половината отъ съвѣтниците подади оставка, правителственитѣ органи често пѣти си служеха и съ заплашване и принуждаваха съвѣтниците да даватъ оставкитѣ си. Сегнѣ измислиха и друго срѣдство. Въ закона е казано, че всѣки съвѣтникъ, който въ три засѣдания подѣ редъ не се яви безъ оправдателни причини, губи правото си на съвѣтникъ. Но сѣщо и така въ закона е казано, че общинскитѣ съвѣти сѣ, които се произнасятъ, дали отсъствията сѣ оправдателни или не. Обаче у насъ на практика това се приложи по единъ своеобразенъ начинъ. Изпраща се въ една градска община секретарѣтъ на окръжния управителъ, взема протоколната книга и търси кои съвѣтници не сѣ присѣствували три засѣдания подѣ редъ. А че, може би, тѣзи отсъствия сѣ били оправдателни, затова не се държи смѣтка. Констатира се, че шест души или седемъ души, половината отъ съвѣтниците сѣ изгубили правото на съвѣтници, внася се прѣдложение въ окръжния сѣдъ за разтуряне на съвѣта, сѣдѣтъ не прави справка, не повѣрва доказателствата, не съобщава даже на визираниѣ съвѣтници, че има насрочено тѣло за разглеждане на подобно искане и разтуря общинския съвѣтъ. Г-да! Всичко това сведе нашето общинско самоуправление до единъ институтъ, който е играчка въ ръцѣта на властѣта. Дори и назначаването на тричленнитѣ комисии става на практика по единъ начинъ, който отнема всѣка гаранция за назначаването на лица добросъвѣстни или на лица способни. Законодательтъ е искалъ да даде една гаранция, като е повѣрилъ на окръжната постоянна комисия правото да назначава лицата за тричленни комисии, а властѣта да ги утвърждава само. На практика, обаче, какво става? Окрѣжниятъ управителъ посочва лица на окръжната постоянна комисия и тя само оформява това искане на управителя, като издава нужното постановление. И така, и въ сѣда, какѣто трѣбва да се произнесе рѣшение за разту-

ряне на съвѣта, и въ окръжната постоянна комисия, какѣто трѣбва да се назначатъ лицата, се върши едно и сѣщо — регистрирова се волята, желанието на администрацията. Така че, на практика у насъ тричленнитѣ комисии не сѣ нищо друго, освѣнъ мандатори на административната властъ. И винаги тѣзи мандатори биватъ изъ срѣдата на властующата партия.

И. х. Ивановъ: Ще се обиди г. министърѣтъ.

К. Бозвелиевъ: При това положение азъ се повърщамъ къмъ своята мисль и се питамъ: имаме ли ние право, слѣдъ 40-годишенъ самостоятеленъ животъ, държавенъ и общински, да се повърщаме толкова врѣме назадъ и съ едно узаконяване на днешното незаконно положение на тричленнитѣ комисии да отречемъ принципа на самоуправлението и да дадемъ правата на общинскитѣ съвѣти, да повѣримъ общинскитѣ съвѣти въ ръцѣта на едно упрѣждение, назначено отъ администрацията? Дѣйствиелно тукъ е въпросъ за едно врѣменно положение до изборитѣ. Но, г-да, мигаръ не бѣше врѣменно положение, разтурянето на общинитѣ отъ три години насамъ? Мигаръ цѣли три години, и четвърта е тая, нашитѣ общини не станаха плѣчка въ ръцѣта на хора отъ най-долна проба, на хора, които само за това, защото се радваха на довѣрието на властѣта, бѣха оставени да вършатъ въ общинитѣ всичко, каквото могатъ? Азъ смѣтамъ, че измѣнение въ тая смисль не може и не бива да става.

Но какъ да се излѣзе изъ днешното незаконно положение на тричленнитѣ комисии, защото азъ даже се питамъ: общинитѣ длѣжни ли сѣ да признаятъ всѣки ония задѣлжения, които една незаконна властъ имъ е наложила прѣзъ течение на тѣзи три години? Споредъ закона, тричленнитѣ комисии нѣматъ право нито бюджетъ да правятъ, нито заемъ да сключватъ, а между туй тѣ и бюджетъ правятъ и заеми сключватъ и налози разхвърлятъ и т. н. Положението е незаконно, положението е въ противорѣчие и съ конституцията, и съ закона за общинитѣ. Г. министърѣтъ иска да го узакони като прѣдвигда въ тая алинея правото на тричленнитѣ комисии да вършатъ дѣлото на общинскитѣ съвѣти. Азъ казахъ, че съ това ние нѣма да подобримъ закона, напротивъ ние ще се върнемъ назадъ и много назадъ, когато кметове и помощници се назначаваха отъ централната властъ въ врѣмето на пълномощията.

Д. Лихарски: Или по-право въ врѣмето, когато субашата е разполагалъ съ общината.

К. Бозвелиевъ: Но даже и въ врѣмето на пълномощията не можеха да се назначаватъ кметове и помощници, въртѣ отъ избираниѣ общински съвѣтници. Тѣзи хора пакъ трѣбваше да иматъ мандатъ отъ населението, за да могатъ да бждатъ начело на общината.

Д. Лихарски: Днесъ има случаи, тричленни комисии, избрани отъ населението слѣдъ два три мѣсеца, да не се утвърждаватъ, а се утвърждаватъ други, които сѣ угодни на властѣта.

К. Бозвелиевъ: Азъ бихъ навелъ твърдѣ много примѣри и факти изъ тая практика на нашата администрация, но азъ ще се огранича съ два само факта, за да ви илюстрирамъ това положение. Въ края на 1915 г., когато бѣше вече войната обявена, разтури се Казанлъшкиятъ градски общински съвѣтъ и се разтури какъ? Отива секретарѣтъ на окръжния управителъ въ Казанлъкъ, взима протоколната книга и намира, че шест или седемъ души съвѣтници въ течение на три години не сѣ присѣствували на три засѣдания подѣ редъ и затова сѣ изгубили правото на съвѣтници. Е добръ, между тѣзи хора имаше единъ, който бѣше боленъ, който прѣзъ априлската сесия лежа и идва тукъ въ София за операция. Очевидно, че той не можеше да присѣствува на засѣданията на съвѣта, неговитѣ отсъствия сѣ извинени следъ това, обаче и той влиза въ числото на изгубилитѣ качества си общински съвѣтници. Други двама или трима отсъпствуващи отъ прада, неканени, разбира се, и тѣ не могатъ да се считатъ като отсъпствуващи съ неоправдани отсъпствуватъ. Но, както ви казахъ, никой не искаше да знае затова: цѣлѣта бѣше да се намѣрятъ седемъ души съвѣтници, изгубили качеството си на такива и да се поиска отъ окръжния сѣдъ разтурянето на съвѣта. Това разтуряне стана съ една изненада: съвѣтниците нѣмаха извѣстие за това и се научиха, когато лойде заповѣдѣта или указа за разтурянето на съвѣта. Дойде редъ да се назначава 3-членна комисия; окръжната постоянна ко-

мисия държи постановление и назначава троица от либералната концентрация. Забължжете, разтуреният съвѣтъ се състоеше от 5 души социалисти, 4 души народници, 4 души цанковисти и единъ прѣдставител на 3-тѣ либерални фракции. Тритѣ либерални фракции въ града съ общи усилия едвамъ можаха да спечелятъ едно мѣсто въ общинския съвѣтъ, но въпреки туй, общината въ гр. Казанлъкъ се повѣрва на 3-членна комисию, изхождаща само отъ либералнитѣ партии, и то единиятъ отъ тримата членове е бившъ помощникъ кметъ, уличенъ въ злоупотреби на общински срдства.

Отъ ново врѣме имаме такъвъ фактъ. Разтурни се общината въ с. Вѣтрентъ, Казанлъшка околия. Научаватъ се общинаритѣ и този часъ се събиратъ селянитѣ на събрание и даватъ една колективна телеграма до управителя, съ която 250 души избиратели заявяватъ, че тѣ иматъ довѣрие само въ слѣднитѣ три лица — изброяватъ ги — отъ три партии взети. Управителитѣ, обаче, туря резолюция на телеграмата да се иска отъ окръжната постоянна комисию отговоръ на първоначалното прѣдписание, което далъ, и съ което посочилъ три свършено други лица. Слѣдъ нѣколко дена въ с. Вѣтрентъ дохожда извѣстие, че е назначена 3-членна комисию отъ лица, които сж вънъ отъ посоченитѣ, които даже не сж и демократи, но сж се обявили за такива. Трима радославити или стамболовисти, окепазени, покарвени хора, явяватъ се прѣдъ околийския началникъ, даватъ декларация, че сж демократи и той ги прѣдставя на окръжния управителъ, а окръжниятъ управителъ, въпоки че има телеграмата на 250 души — забължжете, 250 отъ 300 души избиратели заявяватъ, че нѣматъ довѣрие въ тѣзи лица и посочватъ свои — оставя на страна тази телеграма, не я съобщава и на окръжната постоянна комисию, а назначава тия, които околийскиятъ началникъ посочва.

Тѣзи два факта, взети отъ разни врѣмена, отъ разни управления, ви сочатъ, каква практика се е завела у насъ при назначаване на 3-членнитѣ комисии.

Министъръ Н. Мушановъ: Какъ е сега Вѣтрентската община?

К. Бозвелиевъ: Жителитѣ на Вѣтрентската община, като получили съобщението, че тия лица сж назначени, отиватъ вкупомъ и ги изхвърлятъ отъ общината. Дохожда стражаръ да ги въведе и да застави бившия кметъ да прѣдаде общината на тия три лица, обаче селянитѣ се събиратъ и пакъ ги изхвърлятъ, като телеграфиратъ на упователя: „Днесъ ние това и това направихме, защото Вие не взехте подъ внимание нашата воля, изразена въ телеграмата ни отъ еднѣ-коя дата и, въпреки това, ни напращате тия три лица“. Слѣдъ това, когато се повдигна голѣмъ въпросъ и прѣдъ окръжната постоянна комисию, когато тази послѣдната биде изобличена за тази нейна пасивна роля, за това нейно зарегистрироване само волята на администрацията, тогава чакъ отиѣня първото си постановление и държи второ за назначаване посоченитѣ отъ избирателитѣ лица. Трѣбваше единъ смутъ да се внесе въ селото, трѣбваше цѣлото население да стане на кракъ, за да може да се зачете волята на избирателитѣ. Този случай не е само съ това село, той е съ много села, и азъ нѣма защо да ви отруднявамъ съ подобни факти, вие ги знаете, вие сте свидѣтели на тѣхъ въ живота и. заради това, ако въ теоретическо отношение този институтъ на 3-членни комисии не може да биде оправданъ, въ практическо отношение той е негѣшимъ и ние би трѣбвало съ всички срдства да намѣримъ модусъ, за да се избавимъ отъ него. Азъ ви казахъ, че законътъ за пропорционалната избирателна система бѣше ни избавилъ отъ този институтъ, защото правѣше разтурянето на общинскитѣ съвѣти невъзможно, и сега, ако искаме да подобримъ положението, не остава нищо друго освѣнъ измѣнението, което съ тенденциозна пѣль се внесе прѣдъ нѣколко години, да биде прѣмахнато, за да се повърнемъ пакъ къмъ оная система, която отговаря на принципта на самоуправлението, която е въ духа на нашата конституция, която гарантира интереситѣ на общината.

По другитѣ измѣнения, г. г. народни прѣдставители, ще кажа по-малко нѣщо. Прави ми впечатление, че и сега министерството изказва своитѣ прѣдпочитания, за косвеното облагане, отколкото за прѣкото. Увеличени сж редъ берии, които засѣгатъ консомацията. Разбира се, ние, социалистѣ, които сме противъ косвенитѣ данѣци, не можемъ да туримъ подъ единъ знаменателъ всички прѣдмети, които се облагатъ съ такива налози. Ние правимъ разлика между предметитѣ отъ първа необходимостъ и предметитѣ, които служатъ за луксъ или за удовлетво-

рение на извѣстни страсти; ние, за примѣръ, не цѣнимъ еднакво облагането на тютюна и облагането на хлѣба, или облагането на месото и онова на виното. Като сме принудени при днешното общество, при днешния строй, да се примиряваме съ много злини, които не могатъ изведнѣжъ да бждатъ прѣмахнати, като не можемъ да се освободимъ свършено отъ косвенитѣ данѣци, защото би трѣбвало да стане единъ корененъ прѣвратъ въ държавнитѣ финанси, ние ще искаме да прѣдпочетемъ по-малкото зло прѣдъ по-голѣмото и затова, ако по неволя се съгласяваме съ облагането на извѣстни прѣдмети, то за други, които сж отъ първа необходимостъ, ще трѣбва рѣшително да се противопоставимъ. Като така, азъ ще направя бѣлѣжка върху туй, дѣто се удвоява таксата на месото. Въ по-стария законъ тази такса бѣше 5 ст., а подиръ се възкачи до 10 ст. Въ много общини борба се е водила, дали да се увеличи или не тази такса до максималния размѣръ. Въ Казанлъкъ 7 години ние се борихме противъ това и задържахме таксата на 5 ст. Сега тая такса се възкачва на 20 ст. Истина е, че тя не е задължителна; казано е „до“. Оставено е, значи, на общината, ако иска, по-малка такса да тури. Но, г-да, ако отъ друга страна вие нѣмате приходи, ако сте достигнали въ всички други пунктове до послѣдната граница, до максималнитѣ размѣри, прѣдвидени въ закона, очевидно е, че вие ще трѣбва, при нѣмане на други приходи, да прибѣгнете и къмъ увеличението на тази такса; или пъкъ ще трѣбва да се примирите съ неудовлетворението на нѣкоя нужда въ общината. Ето защо казвамъ: увеличение максималнитѣ размѣри на косвенитѣ налози, не би било толкова голѣмо зло, ако същеврѣменно се увеличатъ размѣритѣ на прѣкото облагане, на добавѣнитѣ врѣхнини върху разнитѣ прѣки даждия.

Какви сж тѣзи размѣри, които прѣпорѣчва новиятъ законопроектъ? Размѣрѣтъ на врѣхнинитѣ върху патента за кръчмитѣ и за хотелитѣ бѣше 75%, сега става 100% — увеличава се съ 25%. На врѣхнинитѣ върху данѣка за занятие и на данѣка за сградитѣ не става никакво увеличение — оставатъ си пакъ 50%. Добавѣнитѣ върху поземелния данѣкъ и върху другитѣ прѣки данѣци бѣха 25%, сега ставатъ 50%. Значи, само 25% е увеличението на прѣкото облагане и то не върху всички прѣки данѣци. Това е твърдѣ недостатъчно, г-да. И азъ бихъ желалъ г. министърѣтъ да се съгласи, щото този максимумъ да биде повдигнатъ повече. Азъ ще ви посоча за примѣръ двѣ държави, въ които прѣкото облагане прѣди реформитѣ, които сж направени напоследѣкъ въ тия държави, е било по-силно, добавѣнитѣ сж били въ по-голѣми размѣри. Въ Прусия до реформата отъ 1893 г., която даде на общинитѣ голѣми ресурси, като имъ припала държавни данѣци — поземелниятъ данѣкъ и данѣцитѣ върху сградитѣ и върху поименностъта — общинитѣ имаха право да налагатъ врѣхнини не 50% и не 100%, а много повече. Отъ 205 града въ Прусия сж население повече отъ 10.000 жители. 22 града сж вземали върху по-доходния данѣкъ отъ 50 до 100%. 112 града сж вземали отъ 100 до 200%, 58 града отъ 200 до 300%, 13 града — повече отъ 300%; върху поземелния данѣкъ: четирѣ града сж вземали отъ 50 до 100%. 35 града — отъ 100 до 200%, 18 града — отъ 200 до 300%, два града — повече отъ 300%, върху данѣка за сградитѣ: четирѣ града сж вземали отъ 50 до 100%. 32 града — отъ 100 до 200%, 17 града — отъ 200 до 300% и два града — повече отъ 300%. Това е, както ви казахъ, прѣди оная голѣма реформа, която се направи въ Прусия въ 1893 г. и която отвори широко поле за една общинска дѣйностъ и днесъ Прусия въ това отношение държи рекордъ прѣдъ всички други държави. Въ Франция, където облагането е по-организирано, където добавѣнитѣ стотинки сж даже специализирани — казано е, нап., за общински пѣтища ще се налага 5% върху всѣки прѣкъ налогъ, за общитѣ нужди на общината ще се налага 5%, за поддържане резервитѣ ще се налага 3% и т. н. — и тамъ даже за общитѣ нужди, въ случай на недостигъ, прѣдвиденъ е единъ неограниченъ размѣръ, разбира се, съ съгласието на централната властъ. Общината, значи, когато въ бюджета ѝ не достигатъ приходитѣ, за да покрийтъ разхолитѣ, може да наложи извѣстенъ допълнителенъ налогъ върху данѣцитѣ, съ съгласието на централната властъ, въ размѣръ много по-голѣмъ, отколкото е прѣдвидениятъ тукъ. И една таблица показва, че въ 1896 г. 11.375 общини въ Франция сж турили добавѣчни отъ 50 до 100%; въ 1907 г. 13.048 общини сж турили тоя размѣръ: а повече отъ 100% сж турили: въ 1896 г. — 4.691, а въ 1907 г. — 6.411 общини. Вие виждате, че въ тия държави централната властъ е дала по-широко поле за прѣко облагане на населението за общински

нужди. И аз казвам: докато у нас още не е въведена желателната оная реформа въ държавните финанси — прогресивно-подходният данък, и докато, следователно, нѣма още възможност да се прѣхвърлят на общините известни държавни данѣци, сега и ние би трѣбовало, ако искаме общините да могат да вършатъ работата, да отговарятъ поне колко-годи на ония нужди, на ония задачи, които животътъ имъ поставя, да имъ развърже ръцѣтъ за едно по-широко и по-високо облагане върху прѣжитѣ данѣци.

За косвенитѣ данѣци азъ ще кажа само това, че между другитѣ артикули, които би могли да се обложатъ, издустнатъ е единъ артикулъ, именно розовото масло. Розовото масло е една специалност на България; то не се консумира тукъ, а се изнася вънъ и то би могло да понесе известенъ процентъ на облагане. Седемъ години подъ редъ Казанлъшката община се опитва да обложи този артикулъ съ известна такса. Самитѣ маслари, самитѣ търговци на розово масло въ Казанлъкъ бѣха съгласни съ това, „стига само, казватъ, да оиде на всичкото масло наложено такава върхнина, за да не изпаднеме ние въ едно положение по-неизгодно спрямо нашитѣ конкуренти отъ другитѣ мѣста“. Всѣки пътъ нашето рѣшение се унищожаваше, защото противорѣчело на закона, защото нѣмало разрѣшение въ закона за облагане на този артикулъ. Азъ мисля, че сега, когато се прѣдвижда общински налогъ върху вината, ракиитѣ, коняцитѣ, върху тютюна на листа и пр., сега е врѣмето да може да се обложи този артикулъ.

Единъ новъ данѣкъ, единъ новъ общински налогъ се въвежда върху незастроенитѣ мѣста въ градоветѣ. Този налогъ, г-да, е единъ отъ най-оправданитѣ налози. Вие знаете, въ голѣмитѣ градове, кждѣто населението бързо расте и цѣнитѣ на мѣстата се покачватъ, има хора, които спекулиратъ съ тия незастроени мѣста. Вмѣсто да влагатъ паритѣ си въ банцитѣ, тѣ купуватъ едно мѣсто и получаватъ най-голѣмата лихва, която може да се получи и която даже не може да се даде отъ никоя банка.

В. Молловъ: Всичкитѣ сиромаси ще си изпродадатъ мѣстата.

К. Бозвелиевъ: Не е въпросътъ за сиромаситѣ. Азъ мисля, г. Молловъ, че много малко сѣ сиромаситѣ, които иматъ мѣста, особено въ центъра на градоветѣ. Върху незастроенитѣ мѣста, г-да, отдавна трѣбваше да се наложи този данѣкъ, за да се заставятъ притежателитѣ на мѣстата да ги застроятъ. Съ това би се улеснило разрѣшението на единъ палящъ въпросъ, какъвто е квартирниятъ, съ това би се улеснило построяването на сгради и въ голѣмитѣ градове. Въ други мѣста е въведенъ единъ другъ данѣкъ, много по-сериозенъ и много по-тежъкъ; той е данѣкътъ върху онзи незаслуженъ прирѣстъ — така нареченъ — на цѣната на мѣстата. Купуватъ днесъ едно мѣсто за 50.000 л.; подиръ една година то струва до 150.000 л.; за тѣзи 150.000 л. нито сте се трудили, нито сте орали, нито сте копали; тѣ се дължатъ на общото подобрене, което става въ градоветѣ, на ръста на населението, на пѣтищата, на каналитѣ, на водитѣ, които се прокарватъ, и т. н. Върху този прирѣстъ, както държавата, така и общините би трѣбовало да турятъ рѣка, тази печалба би трѣбовало въ голѣмата си частъ да бѣде задържана за общината или за държавата. Та въ други държави тоя законъ е въведенъ, ще очакваме и у насъ да бѣде въведенъ, за да се даде възможност на общинитѣ, особено на голѣмитѣ, на които задачитѣ сѣ сега извънредно голѣми, особено по социалната политика, да изпълняватъ своитѣ задачи.

Въ всѣки случай, г-да, като завършвамъ, ще кажа, че се налага необходимостта отъ едно коренно измѣнение на нашитѣ закони за окръжнитѣ сѣвѣти и за общинитѣ. Безъ такова измѣнение, безъ едно реформиране на финансовата система въ общинитѣ не е възможенъ никакъвъ прогресивенъ общински животъ, невъзможно е общинитѣ да отговарятъ на тѣзи голѣми и сложни задачи, които животътъ имъ налага. Вие знаете каква голѣма частъ вече отъ населението все повече и повече се нуждае отъ намѣсата на общината, за да може тя да гарантира на това население едно правилно, едно редовно развитие. И въ областта на просвѣтата, кждѣто трѣбва все повече и повече да се разширява безплатно образование, кждѣто трѣбва да се създадатъ условия за всички сиромашки дѣца да посѣщаватъ училищата, и въ областта на хигиената, и въ областта на медицината, кждѣ ще трѣбва безплатнитѣ лѣкарства все повече и повече да бѣдатъ разпространявани, за да може да се ползува по-голѣмата частъ отъ това население — въ

всѣко отношение нуждитѣ и задачитѣ на свършенитѣ общини растатъ. За да отговоримъ на тия нужди, ние ще трѣбова да внесемъ въ нашитѣ законоположения за общинитѣ измѣнения, които да отговарятъ на тия нужди, ние ще трѣбова да финансираме широко нашитѣ общини, за да можемъ, както казахъ, да имъ дадемъ възможност да изпълнятъ както трѣбова своитѣ задачи. (Ръкоплѣскания отъ групата на широкитѣ социалисти и земеделѣската)

Прѣседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Константинъ Панайодовъ.

К. Панайодовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Безспорно, измѣненията, които се прѣдлагатъ отъ настоящия законопроектъ, се налагатъ отъ новитѣ условия, които вече съществуватъ слѣдъ войната. Следователно, по принципъ ние не можемъ да бѣдемъ противъ приеждането на този законопроектъ. Азъ, обаче, мисля, че би трѣбовало, ако го приедемъ по принципъ, да отиде въ комисията, да оиде тамъ разгледанъ подробно, за да може да се види, трѣбова ли да се направятъ нѣкои измѣнения или не въ прѣдлаганитѣ тукъ измѣнения. Бѣлжкитѣ, които азъ ще направя и които ще трѣбова да се направятъ, ще бѣдатъ много кратки и бихъ желалъ да се взематъ въ внимание отъ комисията, която ще разглежда законопроекта.

Главнитѣ измѣнения, както се вижда, сѣ отъ една страна увеличение на приходитѣ, отъ друга страна увеличение на заплатитѣ на висшия персоналъ на окръжнитѣ и общинскитѣ сѣвѣти. Причинитѣ, които прѣдизвикаха увеличаване заплатитѣ на държавнитѣ чиновници и, специално, врѣменното доовѣчно възнаграждение върху заплатитѣ на държавнитѣ чиновници, сѣшитѣ причини сѣ, които безъ съмнѣние, сѣ прѣдизвикали и увеличаване заплатитѣ на прѣседателитѣ на постояннитѣ комисии, на членоветѣ, на секретаръ-бирницитѣ, на кметоветѣ и т. н. Истината, тукъ въ закона не се казва дали това увеличение е врѣменно или не. Азъ прѣдполагамъ, че не е врѣменно, защото не мисля, че скоро могатъ да настѣпятъ условия, които да докаратъ намаление на прѣдвиденитѣ заплати на кметоветѣ, на прѣседателитѣ на постояннитѣ комисии и на другитѣ чиновници, които сѣ визирани тукъ. Така щото, това увеличение на заплатитѣ, вѣроятно, ще остане постоянно или, най-малко, едно продължително врѣме. Въ зависимостъ съ нарастналитѣ разходи на общинитѣ, налага се и увеличаване на приходитѣ. Прѣдъ видъ на това, че голѣмата реформа, за която се говори и пише, а именно прогресивно-подходниятъ налогъ, още не може да бѣде въведена и, вѣроятно, скоро нѣма да бѣде въведена, защото трѣбова голѣмо изучаване, остава единичко сръдство: то е: увеличение на съществуващитѣ данѣци въ старитѣ закони. Следователно, повече отъ такситѣ, които сѣ прѣдвидени тукъ за увеличение, трѣбва да бѣдатъ допустнати. Азъ мисля, на първо мѣсто, да направя бѣлѣжка само върху нѣколко пункта отъ законопроекта.

Азъ мисля, на първо мѣсто, да направя една бѣлѣжка, че не е рационално да се прѣдоставя на общинския сѣвѣтъ да гласува берии, които могатъ да прѣвишаватъ беринтѣ, които държавата взема за сѣшитѣ книжа или актове. И заради туй мисля, че измѣнението въ § 10, дѣто се говори, че въ п. 4 думитѣ: „не може да надминува размѣра, който се взема за държавата“ се прѣмахватъ и замѣнятъ съ думитѣ: „опрѣдѣли сѣвѣтъ“ — струва ми се, че това измѣнение не е рационално. Чл. 89 на стария законъ въ п. 4 „такситѣ за актове, свидѣтелства и пр. — разбира се книжа — чийто размѣръ не може да надминава размѣра, който се взема за държавата“. Следователно, въ стария законъ е проведено началото, че общинскитѣ сѣвѣти не може да опрѣдѣля по-голѣма такса за какъвто и да е книжа, изходяща отъ общинското управление, отколкото държавата опрѣдѣля за сѣщата или подобна книжа. Напр., ако за едно удостоверение, което издаватъ държавни учреждения, се взема такса, да прѣдположимъ, левъ, за друго — два, за трето — 5 л., за сѣщото удостоверение, което издаватъ общинитѣ, общинскитѣ сѣвѣти не могатъ да прѣдвидятъ по-голѣми такси. И това е естествено, че никоя берия, никой данѣкъ не може да бѣде по-голѣмъ въ полза на общинитѣ, отколкото въ полза на държавата. Ние виждаме, че всички общински врѣхнини, които се налагатъ, не могатъ да надминаватъ размѣра на държавния данѣкъ. По стария законъ, тѣзи врѣхнини не могатъ да надминаватъ 75% отъ размѣра на държавния данѣкъ; сега се допуска да достигатъ до 100%; въ всѣки случай, не могатъ да надминаватъ размѣра на държавния данѣкъ. Азъ мисля, че

и за берията за всякакви актове и удостоверения рационално беше правилото на стария закон, според което тѣзи берии да не могат да надминават берията, взети въ полза на държавата, защото ще се дава възможност на единъ общински съветъ да опрѣдѣли такси, каквито нему му скимне, каквито той обича, които могат да бъдат много по-високи отъ държавните такси. Азъ мисля, следователно, че въ комисията ще бъде добръ, ако тя, като разгледа този въпросъ по този пунктъ специално и по много други увеличения, които се прѣдвиджидатъ, остави сѣщото правило, както беше въ стария законъ; никаква берия, никаква такса да не може да надмине размѣра на държавните берии и такси, вземани за сѣщитѣ дѣйствия, които върши държавата. Вие виждате, г. г. народни прѣдставители, че азъ не се противопоставямъ толкозъ на увеличенията, които сѣ прѣдвидени въ прѣдлагаемия законопроектъ — тѣ сѣ много, тѣ ще дадатъ единъ голѣмъ доходъ на общинитѣ — а се противопоставямъ на принципа, който сега се възприема въ противоположностъ на стария, който старъ принципъ азъ смѣтамъ за рационаленъ: да не може таксата за едно и сѣщо дѣйствие, за една и сѣща книга, изходящи отъ общината, да прѣвишава таксата, която взематъ държавните учрѣждения.

Сѣщото е и въ закона за селските общини. Въ чл. 13, където се говори за измѣнение на чл. 67 отъ закона за селските общини, сѣщото правило се въвежда, както за градските. Азъ мисля, че и за селските общини трѣбва да се каже сѣщото, че тѣ не трѣбва да обременяватъ своя данъкоплатецъ съ по-голѣми такси и берии, отколкото това го прави държавата.

Друга една бѣлѣжка, която имамъ да направя, се касае до единъ въпросъ много по-важенъ, отъ много по-голѣмо значение. Въ законопроекта не се изказватъ никакви мотиви защо става увеличението или по-правилно въвеждането на единъ данѣкъ за незастроенитѣ мѣста въ размѣръ 3% върху пазарната имъ цѣна и то не само върху незастроенитѣ мѣста, но и върху мѣстата, където има постройка, обаче тази постройка се счита малощина. Ако се намѣри, че е малощина, че не надминава повече отъ 1/4 отъ стойността на мѣстото, пакъ върху такова мѣсто се налага единъ данѣкъ въ размѣръ на 3% отъ неговата пазарна цѣна въ полза на общинитѣ. Да се прѣдполага, че мотивътъ е, щото и незастроенитѣ мѣста да плащатъ данѣкъ — азъ не допускамъ, защото такъвъ данѣкъ съществува; да се прѣдполага, че се иска увеличение само на строенитѣ мѣста, безъ всякакви особени мотиви, пакъ това нѣщо не допускамъ. Извѣстенъ мотивъ, очевидно, е имало, който мотивъ не е изложенъ въ мотивировката на законопроекта и който вѣроятно ще ни каже г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи. Обаче допускамъ, че мотивътъ е този, който се изказа отъ прѣждеговирившия, г. Бозвелиевъ. Като-че законопроектътъ иска съ този данѣкъ 3% отъ пазарната стойностъ да налага притежателитѣ на незастроени мѣста да ги застроятъ и по този начинъ да се увеличатъ жилищнитѣ помѣщения въ градоветѣ, което пъкъ отъ своя страна да докара отстранение на жилищната криза. Следователно, въпросътъ се свежда къмъ облекчение на гражданитѣ по отношение на жилищната криза и къмъ нейното отстранение.

Г. г. народни прѣдставители! Жилищната криза сега засега е едно явление, което по своето значение иде следъ прѣхраната, ако не наредъ съ нея. Но то има по-голѣмо значение въ друго отношение. Ако кризата по прѣхраната може да бъде отстранена още тази година съ една добра реколта, жилищната криза нѣма да бъде отстранена въ продължение на нѣколко години. При това трѣбва да се забѣлжи, че жилищна криза съществува въ градоветѣ не само у насъ, а въ цѣлия свѣтъ. Дали благодарение на войната или друго нѣкое условие, въ всѣки случай забѣлжително е, че въ течение на войната и сега се забѣлзва една жилищна криза въ цѣлия свѣтъ. Може би сте обърнали внимание върху това, което съобщаватъ отъ странство, че тази жилищна криза съществува въ много остра форма даже въ Англия, където отсега се взематъ мѣрки да се построятъ въ голѣмо количество жилища. Това количество достига, споредъ нашитѣ понятия, до една баснословна цифра, до единъ милионъ жилища да се построятъ въ Англия. И изглежда, като-че-ли силитѣ на Англия и английския народъ не сѣ достатъчни, за да се справятъ съ тази тежка жилищна криза; на помощъ иде Америка, където се образуватъ синдикати, които да се явятъ на помощъ на жилищната криза въ Англия, Франция и Белгия. Така щото, като става дума за жилищна криза, да не мислимъ, че тя е само у насъ; тя съществува въ цѣлия свѣтъ. Една отъ причинитѣ, разбира се, сѣ разоренията, които

станаха вслѣдствие на войната, но изглежда, като-че-ли главната, основната причина е: първо, голѣмиятъ приливъ, който стана отъ по-малкитѣ градове въ по-голѣмитѣ, отъ селата въ по-малкитѣ градове и, второ, потребността за по-добри жилища, отколкото хората се задоволяваха досега. Следователно, длѣжностъ е на всѣко правителство, длѣжностъ се налага и на обществото да взематъ всички отъ тѣхъ зависящи мѣрки както за отстранение на жилищната криза, така сѣщо и за врѣменното помагане на гражданитѣ за облекчение положението имъ по отношение на жилищата. Явява се сега въпросътъ, дали туй е едно отъ срѣдствата, които могатъ да докаратъ едно отстранение или подобрене въ жилищната криза, дали нѣма да има обратенъ резултатъ отъ този, който се гони, който се желае да се постигне. Г. Бозвелиевъ най-напрѣдъ каза, че незастроенитѣ мѣста се намиратъ въ рѣцѣтъ на спекуланти, които сѣ ги накупили, за да ги продаватъ и печелятъ отъ това. Менъ ми се струва, че г. Бозвелиевъ има голѣма грѣшка въ това отношение. Незастроенитѣ мѣста се намиратъ повече въ хората отъ срѣдна рѣжа и въ бѣднитѣ хора. Обиколете София и ще се увѣрите. Оттукъ, отъ Народното събрание, първото мѣсто, което виждате да стърчи, е незастроено. Като трѣгнете по улица „Царъ Шишманъ“ — ако сте обърнали внимание — до Тантиловата къща, ще видите сѣщо едно празно мѣсто, където живѣятъ бѣдни хора отъ прѣди освобождението и си живѣятъ въ тази къщурка, която иматъ. Като трѣгнете по-нататѣкъ и провѣрите всички малки къщурки, където живѣятъ хора, ще видите, че тѣ сѣ повече на бѣдни хора, които ги иматъ отъ наслѣдство, или сѣ купени тогава, когато сѣ били евтини мѣстата, но тѣ нѣматъ срѣдства да застроятъ мѣстата съ по-голѣми здания.

С. Шиваровъ: И на него има колайтъкъ.

К. Панайодовъ: Ако се приеме това правило, азъ считамъ, че ще има за резултатъ слѣдующето: всички мѣста, които иматъ голѣма пазарна стойностъ, като се обложатъ съ този данѣкъ, постепенно и полека ще излѣзатъ отъ рѣцѣтъ на срѣднитѣ хора и отъ рѣцѣтъ на бѣднитѣ и ще отидатъ въ рѣцѣтъ на богатитѣ и спекулантитѣ и тѣ ще се възползватъ отъ това. Защото, ако едно мѣсто, което струва 100 хиляди лева и въ него има къщурка, която струва 10 хиляди лева, го обложите съ 3 хиляди лева годишенъ данѣкъ, единъ човѣкъ отъ срѣдна рѣжа, или бѣденъ човѣкъ, който е неговъ притежателъ, като има прѣдъ видъ перспективата, че въ продължение на 3—5 години ще трѣбва да заплати данѣкъ 15—20 хиляди лева, той ще предпочете да го продаде и да се освободи отъ него, защото той нѣма срѣдства и не е въ състояние въ продължение още на дълги години да го застрои съ здание, което да струва повече отъ 1/4 отъ стойността на мѣстото. Въ това положение, въ което сега се намира строежътъ, ако се взематъ въ внимание цѣнитѣ на строителнитѣ материяли и цѣнитѣ на работната рѣжа, съ положителностъ може да се каже, че въ продължение на 2—3—5 години сериозенъ строежъ нѣма и не може да има, или ако има, то ще бъде само отъ хора, които ще бъдатъ готови да платятъ 5—6 до 10 пѣти повече, само и само да иматъ къщи, а тѣ сѣ само самостоятелнитѣ хора, но не хора бѣдни или отъ срѣдна рѣжа, които трѣбва да строятъ съ пари, взети на заемъ. Азъ имамъ случая да провѣря като какви цѣни могатъ да се изискватъ за постройкитѣ. Азъ участвувамъ въ едно строително дружество и понеже много хора се явяватъ прѣдъ нашия директоръ — прѣдъ директора на това дружество — да искатъ да имъ се строятъ къщи и даже къщички, той предприе едно изучаване и се оказа, че строителнитѣ материяли, почти всички, безъ изключение, сѣ се повдигнали въ цѣнитѣ си 10 пѣти повече, отколкото сѣ били по-напрѣдъ. Хиляда тухли, които струваха по-напрѣдъ въ София, прѣди войната, 55—60 л., днесъ не могатъ да се взематъ съ 600 л., а трѣбва да се купятъ съ 900 до 1.000 л. Дървениятъ материалъ, гредитѣ, които по-рано се продаваха 50—60 л. кубическия метъръ, днесъ струватъ 600 л. кубическия метъръ. Дъски за дюшеме, които по-напрѣдъ се продаваха 90—100 л., днесъ се продаватъ 1.000 л. кубическия метъръ, и т. н. керемиди, варъ и пр., и пр. Трѣбва да се знае, че всички строителни материяли сега струватъ 10 пѣти повече, отколкото по-рано, прѣди войната. Работната рѣжа сѣщо така е 10 пѣти по-скѣпа, отколкото по-напрѣдъ. Само работата за единъ кубически метъръ зидария по-напрѣдъ струваше 3:20—3:50 л. до 3:60 л. максимумъ; днесъ заднесъ единъ кубически

метъръ тухлена зидария струва 35—40 л., т. е. 10 пъти повече. Сѣщото е и съ направата на основитѣ, направата на дюшметата, направата на таванскитѣ конструкции, бетоннитѣ постройки, жельзнитѣ постройки и т. н., и т. н. — всичко това днесъ заднесъ струва почти 10 пъти повече, отколкото по-напрѣдъ. Мислите ли тогава, г. г. народни прѣдставители, че ако се въведе този данѣкъ, прѣдъ неговия страхъ, хората, които разполагатъ съ голѣми суми, ще се рѣшатъ да строятъ? Не. Тѣ ще предпочитатъ да продадатъ мѣстата си, отколкото да се на-товарятъ съ непосилни дългове за строежъ. И тогава тѣзи мѣста ще отидатъ въ рѣцѣтъ на хора отъ двѣ категории: или хора, които могатъ, като купитѣ тѣзи мѣ-ста, да ги подържатъ въ рѣцѣтъ си въ продължение на 4—5 години и да строятъ послѣ, или на хора, които ще ги купятъ съ спекула, съ цѣль да спечелятъ отъ прѣ-продажбата имъ. И като вземете прѣдъ видъ, че тази категория хора, които ще бждатъ принудени да прода-датъ мѣстата си, ще бжде голѣмото количество, то ще се яви голѣмо прѣдлагане за продажбата на мѣстата, а нѣма да има достатъченъ спросъ за купуване, и понеже по общия законъ, когато предлагането надминава спроса, цѣнитѣ на прѣдлагания прѣдметъ падатъ, ние ще имаме тогава едно спадане на цѣнитѣ на тѣзи мѣста, което нѣма да бжде въ интереса на онѣзи хора отъ срѣдна рѣжа, и по-бѣднитѣ, които притежаватъ такива мѣста, защото трѣбва да се знае, че състоятелнитѣ, богатитѣ хора нѣма да се уплашатъ отъ този данѣкъ, за да се принудятъ да прѣдприематъ веднага застрояването на незастроенитѣ мѣста.

Ако трѣбва да се помогне на днешната криза, ако трѣбва да се постигне въ едно непродължително врѣме построяването на едно достатъчно количество къщи въ София и голѣмитѣ градове, за да може да се удовлет-ворятъ потребноститѣ на гражданитѣ, единичното срѣд-ство въ моитѣ очи е държавната и обществена помощъ, която да се заключава, първо, въ улесняване на строе-житѣ, второ, въ улесняване доставката на строителнитѣ материяли и, трето, въ създаването на евтинѣ кредитъ срѣщу залогъ на недвижимитѣ имоти. Споредъ моето мнѣние, на първо врѣме трѣбва да се вдигнатъ всички вносни мита на всички строителни материяли, като же-лѣзо, циментъ, дървенъ строителенъ материялъ, дръжки за врати и прозорци, гвоздеи и т. н., и т. н. Всичко това, което прѣдставлява строителенъ материялъ и иде отъ странство, споредъ моето мнѣние, трѣбва да бжде осво-бодено отъ всѣкакви вносни мита. На второ мѣсто, трѣбва да бждатъ намалени всички такси за прѣвозъ на строителнитѣ материяли, които се получаватъ въ дър-жавата. На трето мѣсто, трѣбва да бждатъ дадени всички улеснения за добиването на строителенъ материялъ отъ нашитѣ гори. Азъ съ удоволствие чувамъ сега, че Мини-стерството на земледѣлието прѣдприело въ голѣмъ ма-щабъ постройка на тѣсноколейни линии до по-богатитѣ наши гори съ строителенъ материялъ, за да могатъ да бждатъ използвани. Ако Министерството на земледѣли-ето наистина осъществи въ скоро врѣме този свой про-ектъ, това ще бжде най-голѣмата помощъ, която може да се даде на населението, което страда поради жилищ-ната криза. Слѣдъ това, споредъ моето мнѣние, трѣбва да бждатъ унищожени всички общински такси за позво-лителни за строежъ. Споредъ сегашнитѣ закони, всѣко лице, щомъ прѣдприеме нѣкакъвъ строежъ, най-напрѣдъ ще се срещне съ едно общинско право, нарѣчено „поз-волително за строежъ“, което е една голѣма тежестъ за строителитѣ. Сетѣ, едно отъ най-рационалнитѣ срѣдства за поощряване строенето на нови здания е освобожда-ването новитѣ постройки отъ всѣкакъвъ данѣкъ въ про-дължение на извѣстно число години. Въ странство всички голѣми градове иматъ законъ, споредъ който се освобо-ждаватъ новитѣ постройки отъ всѣкакви данѣци за из-вѣстни години. Менѣ ми е извѣстенъ законътъ за Виена, споредъ който всѣка една постройка, въ продължение на 10 години, се освобождава отъ всѣкакъвъ държавенъ

и общински данѣкъ и заради това, благодарение на този законъ, Виена въ продължение на 25 години се застрои и наемитѣ намалѣха и станаха много по-евтини, откол-кото въ други по-малки градове на Австро-Унгария. У насъ ще видите тѣжко обратното: не само че ви взематъ една тежка такса за позволително за строене, но вед-нага, щомъ се построи новото здание, явява се оцѣни-телната комисиия, оцѣнява го високо и веднага лицето, което е похарчило единъ огроменъ капиталъ за една по-стройка, облага се още и съ единъ тежъкъ данѣкъ. По другитѣ мѣста хората правятъ другояче: дава се въз-можностъ на този, който построи ново здание, въ про-дължение на десетина години да не плаща никакъвъ да-нѣкъ, а слѣдъ това вече държавата налага по-тежъкъ данѣкъ, отколкото би наложила въ началото. Но кога? Когато вече зданието е застроено, когато притежателътъ на зданието отчасти е извадилъ разносикитѣ на капитала си и послѣ вече той може отъ приходитѣ на зданието си, които вече сѣ засилени, да плаща единъ по-голѣмъ данѣкъ. На трето мѣсто, споредъ моето мнѣние, трѣбва да се създаде поощрение и на всички архитекти, май-стори, работници, които се занимаватъ съ строежъ; тѣх-нитѣ данѣци да бждатъ намалени, за да могатъ и тѣ да прѣдприематъ по-евтино постройки. Съ една дума, като се вземе като една комбинация освобождаването на стро-ителнитѣ материяли отъ всѣкакви мита, намалението на прѣвознитѣ такси за строителни материяли, които идатъ въ България, улеснението на добиване строителни мате-риали отъ нашитѣ гори и освобождаването на първо врѣме на новитѣ постройки отъ данѣци, азъ мисля, че всичката тази комбинация на мѣрки ще бжде много по-ефикасна за отстраняването на жилищната криза и ще накара хората много по-скоро да се заематъ съ стро-ежи и да застрояватъ празнитѣ мѣста, отколкото една такава такса, каквато е настоящата, отъ 3% на пазарната имъ стойностъ. Ето защо, азъ бихъ помолилъ комисията, която ще разгледа този законопроектъ, да се занимае съ този въпросъ и да види какво може да се прѣдприеме за облекчението на жилищната криза и дали туй е ра-ционалното срѣдство или не.

Тѣзи сж бѣлѣжкитѣ, които имамъ да кажа по първото четене къмъ този законопроектъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Слѣдую-щото засѣдание ще бжде въ понеделникъ послѣ обѣдъ съ дневенъ редъ:

1. Разглеждане въпроса за подаденитѣ оставки на на-роднитѣ прѣдставители отъ земледѣлската група г. г. Марко Атанасовъ, Никола Атанасовъ, Георги Миневъ и Методи Петровъ въ полза на г. Александъръ Стамболий-ски;

2. Продължение разискванията по първото четене на законопроекта за измѣнение законитѣ за окръжнитѣ съ-вѣти и за градскитѣ и селскитѣ общини;

3. Назначенитѣ точки отъ днешния дневенъ редъ;

4. Първо четене на законопроекта за опрощаване бан-дерола на 50 кгр. II-качествени и 5 кгр. I-качествени ла-проси, отпущнати на офицеритѣ и войницитѣ отъ ита-лиянския гарнизонъ въ гр. Пловдивъ и подаряване 15 кгр. III-качественъ тютюнъ за болнитѣ великобритански вой-ници;

5. Първо четене на законопроекта за обезцѣняване и обезврѣждане пострадалитѣ отъ отстъпающитѣ войски прѣзъ м. м. септемврий и октомврий 1918 г.;

6. Разглеждане прѣдложението отъ троянския наро-денъ прѣдставителъ г. Христо М. Марковски по отпу-щане заплати на всички бивши учители които сж подали въ законния срокъ заявление за учителствуване, и

7. Първо четене на законодателното прѣдложение за освобождаване отъ плащане на поземеленъ данѣкъ и да-нѣкъ върху сградитѣ на населението отъ Гюмюрджин-ския и Струмишкия окръзи.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 7 ч. 10 м. вечерята)

Подпрѣдседателъ: Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ

Секретаръ: М. ЗЕЛКОВЪ

Началникъ на Стенографското бюро: ТР. ДИМИТРОВЪ